

Årsrapport 2017

SpareBank 1 Forsikring AS

SpareBank

Innhold

ÅRSBERETNING	3
STYRET I SPAREBANK 1 FORSIKRING	14
STYRENDE ORGANER	15
BÆREKRAFT	16
RESULTATREGNSKAP	22
BALANSE	24
KONTANTSTRØM	26
ENDRING I EGENKAPITAL	27
NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET	
NOTE 1– REGNSKAPSPRINSIPPER	28
NOTE 2 – RISIKOSTYRING	38
NOTE 3 – FINANSIELL RISIKO	38
NOTE 4 – FORSIKRINGSRISIKO	41
NOTE 5 – SOLVENS II KAPITALKRAV	45
NOTE 6 – BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE	47
NOTE 7 – KONTRAKTSFASTSATTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSER	51
NOTE 8 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSER MED INVESTERINGSVALG	51
NOTE 9 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING	52
NOTE 10 – NYTEGNING	52
NOTE 11 – FLYTTING TIL OG FRA LIVSFORSIKRING	53
NOTE 12 – ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING	53
NOTE 13 – INNTEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER	54
NOTE 14 – KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER	55
NOTE 15 – VERDSETTELSESHIERARKI- FINANSIELLE EIENDELSER TIL VIRKELIG VERDI	56
NOTE 16 – FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	59
NOTE 17 – FINANSIELLE EIENDELER MÅLT TIL AMORTISERT KOST	61
NOTE 18 – FINANSIELLE DERIVATER	62
NOTE 19 – VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG	63
NOTE 20 – AVKASTNING PÅ KOLLEKTIV- OG SELSKAPSPORTEFØLJEN	64
NOTE 21 – AVKASTNING PÅ INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN	66
NOTE 22 – EIENDOM	67
NOTE 23 – IMMATERIELLE EIENDELER (PROGRAMVARE) / INVENTAR OG UTSTYR	70
NOTE 24 – ANTALL ÅRSVERK, PENSJONS OG PENSJONSFORPLIKTELSER	71
NOTE 25 – SKATT	73
NOTE 26 – ANDRE FORPLIKTELSER	74
NOTE 27 – ANDRE FORDRINGER	74
NOTE 28 – SALGSKOSTNADER	74
NOTE 29 – LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL ADMINISTRERENDE DIREKTØR OG LEDENDE ANSATTE, SAMT STYRET	75
NOTE 30 – VESENTLIGE TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER	76
NOTE 31 – ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN	77
NOTE 32 – EGENKAPITAL	77
REVISJONSBERETNING	78

SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

ÅRSBERETNING FOR 2017

SpareBank 1 Forsikring AS har god underliggende drift og kontroll på selskapets iboende risiko. Dette bidro til tilfredsstillende resultater og god avkastning i alle finansielle porteføljer.

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et totalresultat på 671 mill. kroner i 2017. Forvaltningskapitalen økte gjennom året med 16,3 % til 54,7 mrd. kroner. Stor økning i forsikringsbestanden medførte at brutto premieinntekter økte med 25,0 % i forhold til forrige år.

SELSKAPETS STRATEGI

SpareBank 1 Forsikring AS er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Gruppen eies av SpareBank 1-bankene og LO.

SpareBank 1 Forsikring AS understøtter strategien til SpareBank 1-bankene mot deres bedrifts- og privatkunder, samt LO-forbundene mot deres medlemmer og foreninger.

Virksomheten til SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er samlet, så langt som det er hensiktsmessig og innenfor gjeldende regelverk, under navnet SpareBank 1 Forsikring. Selskapet kan følge utviklingen bedre med en samlet ledelse og et samlet kundetilbud og kan tilby

- Et helhetlig forsikringstilbud som dekker kundenes behov, som selger godt og gir eierne lønnsom forretning
- En inspirerende arbeidsplass med ledere som er tydelige på mål, forventninger og verdier, og som gir inspirasjon og muligheter for faglig og personlig utvikling
- Et selskap som leverer jevnt gode resultater over tid, og som bankene og LO-forbundene oppfatter som en sterk samarbeidspartner

SpareBank 1 Forsikring har følgende strategiske satsningsområder:

- Fortsatt vekst på pensjon
SpareBank 1 Forsikring skal videreutvikle posisjonen selskapet har fått på pensjon gjennom fortsatt vekst i tjenestepensjon og fortsatt satsing på privat pensjonssparing.
- Vekst på risikoforsikring
SpareBank 1 Forsikring skal legge til rette for vekst gjennom salg til SpareBank 1 bankkunder, LO-medlemmer og eksisterende forsikringskunder.
- Digital innovasjon
SpareBank 1 Forsikring skal utforske og utvikle nye løsninger og tjenester som gir kundene en enklere og smartere hverdag.

I tillegg skal SpareBank 1 Forsikring fortsette arbeidet med å videreutvikle kjerneprosessene, samtidig som man bygger økt endringskapasitet i organisasjonen. Bærekraft og Kundeopplevelse skal gjennomsyre alt vi gjør og alt vi står for.

HØYDEPUNKTER FRA ÅRET

- Selskapet oppnådde et meget godt resultat i 2017. Egenkapitalavkastning etter skatt ble 18,8 %.
- Tidens beste årsresultat med 671 mill.kroner.
- Sterk premievekst i 2017, med 17 % økning i salgspremie og 25 % økning i brutto forfalt premie sammenlignet med 2016.
- Vektet verdijustert avkastning på 8,0 % og bokført avkastning på 6,1 % ga høye netto finansinntekter og et sterkt renteresultat.
- Avkastning på investeringsvalgporteføljen BM moderat ble 11,7 %, 2,0 prosentpoeng bedre enn referanseindeksen.
- 16,3 % økning i selskapets totale forvaltningskapital.
- I 2017 kom SpareBank 1 Forsikring øverst på listen over selskaper med de mest tilfreds tjenestepensjonskundene i analyse- og konsulentfirmaet Aalunds årlige undersøkelse.

SALG OG MARKED

Selskapet har innskuddspensjon, tjenestepensjon (hybridpensjon), kollektiv ytelsespensjon og gruppelevsforikring til arbeidsgivere og deres ansatte, samt gruppelevsforikring til forbund og fagforeninger. Innen personmarkedet har selskapet risikoforsikring, kapitalforsikring og renteforsikring med investeringsvalg. Selskapets produkter distribueres i all hovedsak gjennom bankene i SpareBank 1-alliansen, LO og selskapets egne digitale flater.

Selskapets satsingsområder er innskuddspensjon, hybridpensjon, individuell pensjonssparing, individuelle risikoforsikringer og gruppelevsforikring. I følge den foreløpige markedsstatistikken til Finans Norge hadde SpareBank 1 Forsikring AS en markedsandel innenfor personforsikringer (dødsrisiko, uførekapital og uførepensjon), gruppelevsforikring og innskuddspensjon på henholdsvis 27,5 %, 19,6 % og 9,4 % ved utgangen av 2017. Markedsandelene samlet sett er høyere enn forrige år, hvor tilsvarende tall var 23,6 %, 20,0 % og 9,1 %. Prosentandelene gjelder brutto forfalte premier.

Salget av innskudds- og hybridpensjon i 2017 utgjorde samlet 1.268 mill. kroner målt i årlig premie. Dette tilsvarte en økning på 16,5 %. SpareBank 1 Forsikring AS opprettholdt i 2017 en sterk stilling i markedet for individuelle risikoforsikringer. Salget av slike forsikringer, inkludert arbeidsledighetsforsikring, ga en årlig premieinntekt på 197 mill. kroner. Arbeidsledighetsforsikring, som ble solgt fra BNP Paribas, ble trukket fra markedet og salget ble stoppet i februar 2017. Salg av øvrige risikoforsikringer økte med 10 % sammenlignet med 2016. Salget av spareforsikringer utgjorde 483 mill. kroner, 337 mill. kroner mer enn i 2016.

DIGITALISERING AV FORSIKRINGSTJENESTENE

Det har de siste årene vært satset målrettet på digitalisering av forsikringsvirksomheten på tvers av liv- og skadeforsikringsprodukter i SpareBank 1. Målet har vært å sikre brukervennlige digitale prosesser, felles kundeopplevelse på tvers av produktkategoriene og tettere integrasjon med bankene i SpareBank 1 Alliansen. Der 2016 var preget av store leveranser for å støtte dette, har 2017 vært året der en har dratt nytte av å ha et solid digitalt grunnfjell. Blant annet har integrasjon med mobil- og nettbank for privatkunder gjort at alle nye digitale forsikringsløsninger umiddelbart har blitt tilgjengelig for alle bankkundene i Alliansen.

Satsningen på tett samarbeid med bankene har også fortsatt gjennom løsningen for å tilby forsikring sammen med boliglån. Løsningen er i 2017 forbedret og utvidet, slik at bankene nå kan tilby bolig-, innbo-, livs- og uføreforsikring i en heldigital og selvbetjent prosess, samtidig som kunden tegner boliglån. Løsningen er nyskapende og har fått oppmerksomhet internasjonalt.

I 2016 ble det lagt et viktig grunnlag for selskapets satsing på pensjonssparing gjennom en enkel digital løsning for etablering av pensjonskonto. Denne løsningen har vist seg å være populær hos kundene og har ført til en styrket markedsposisjon innen pensjon. Da ny IPS ble innført høsten 2017 var selskapet godt forberedt til å ta en digital posisjon. Gode digitale løsninger og arkitektur har vist seg å være en betydelig konkurransefordel i lanseringen av nye produkter.

Innen pensjonsområdet er det også satset på videreutvikling av øvrige digitale selvbetjeningsløsninger og salgsløsninger. Spesielt har dette vært viktig for å støtte opp under selskapets videre satsing på hybridpensjon, og å sikre at alle kunder som starter pensjonssparing har gode løsninger for å vedlikeholde avtalene. For å styrke arbeidet mot bedriftsmarkedet har det blitt levert en ny salgsløsning for pensjon og gruppelevs.

Produktene vil fortsatt være sentrale, men kundene forventer at produktene tilbys som en del av et helhetlig tjenestespekter. En viktig spydspiss i dette arbeidet er satsningen på selvbetjente oppgjør. I 2017 er dette arbeidet videreført med et klart fokus på å forbedre kundens opplevelse når en skade har skjedd. Digitale løsninger som er utviklet på kundens premisser gjør innmeldingen av krav enklere, samtidig som det forkorter behandlingstiden og i økende grad muliggjør umiddelbare oppgjør. Det har også blitt etablert egne chatløsninger for forsikringskundene og selskapet tar del i alliansebankenes arbeid for å etablere chatbots.

2017 har vært preget av flere store digitale leveranser som til fulle har utnyttet den interne kompetansen som er bygget opp over flere år. Blant annet har verdien av å ha tung kompetanse innen teknologi, kundeinnsikt og forretningsutvikling vist seg verdifull. Selskapet har også etablert et eget innovasjonsmiljø som vil ivareta behovet for å utforske nye digitale trender, innhente innsikt fra andre bransjer og drive eksperimentell innovasjon. Dette vil være sentralt i arbeidet med å møte akselererende

digitalisering i samfunnet og nye disruptive forretningsmodeller, og derigjennom sikre selskapet en fortsatt ledende posisjon innen digital innovasjon.

ÅRSREGNSKAP

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Utover forhold som er omtalt i beretningen, er det ikke inntrådt hendelser etter regnskapsårets utgang som er av vesentlig betydning for å vurdere selskapets stilling og resultat.

RESULTAT

Selskapets resultat etter skatt og andre resultatkomponenter ble 671 mill. kroner i 2017, mot 404 mill. kroner forrige år. Finansinntektene var i 2017 bedre enn året før. Det underliggende driftsresultatet var godt.

FORVALTNINGSKAPITAL

Selskapets forvaltningskapital var 54.681 mill. kroner per 31. desember 2017. Året før var forvaltningskapitalen 47.033 mill. kroner. Dette tilsvarte en økning på 16,3 %. Endringen skyldtes hovedsakelig økning i forsikringsforpliktelsene.

PREMIEINNTEKTER

Brutto premieinntekter eksklusive tilflyttet kapital ble 6.237 mill. kroner i 2017 mot 4.987 mill. kroner i 2016. Dette tilsvarte en økning på 25,0 %.

Innenfor tradisjonell forsikring økte premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer, kapitalforsikringer og ulykkesforsikringer med henholdsvis 14,0 %, 5,4 % og 7,5 % i løpet av 2017. Innenfor forsikring med investeringsvalg (unit linked) økte premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer med nesten 710 %, mens inntektene fra individuelle kapitalforsikringer økte med 73,9 %. Den kraftige økningen innen pensjonsforsikring skyldtes salget av IPS (Individuell Pensjonssparing) i årets to siste måneder. Innenfor pensjon økte premieinntektene fra produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser med 30,5 %, mens premieinntektene fra produkter med investeringsportefølje økte med 33,4 % fra 2016 til 2017. En stor del av økningen kom innen hybridpensjon. Premier fra gruppelevsforpliktelser ble redusert med 0,7 %.

Overføring av premiereserve fra andre selskaper utgjorde 1.616 mill. kroner i 2017, mot 1.659 mill. kroner forrige år.

Slik flytting registreres regnskapsmessig som premieinntekt. Premieinntekter for egen regning ble 7.642 mill. kroner i 2017. I forhold til 2016 var dette en økning på 1.198 mill. kroner, tilsvarende 18,6 %.

Fordeling av premieinntekter:

Beløp i mill. kroner	Per 31.12.17	Per 31.12.16
<u>Tradisjonell forsikring:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	512,9	449,9
Individuelle kapitalforsikringer	793,9	753,3
Ulykkesforsikringer	326,8	304,1
Gruppelevsforpliktelser	746,5	751,6
Kollektive rente- og pensjonsforsikringer	718,8	550,8
<u>Forsikring med investeringsvalg:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	193,5	23,9
Individuelle kapitalforsikringer	306,1	176,0
Kollektive rente- og pensjonsforsikringer	2.638,3	1.977,2
Sum brutto forfalte premieinntekter	6.236,8	4.986,8
Overførte premiereserver	1.615,9	1.658,8
Avgitt gjenforsikringspremie	-211,1	-202,0
Premieinntekter for egen regning	7.641,6	6.443,6

ERSTATNINGER

Brutto utbetalte erstatninger inklusive gjenkjøp ble 2.268 mill. kroner i 2017 mot 2.121 mill. kroner i 2016. Dette tilsvarte en økning på 6,9 %. Fraflytting, det vil si overføring av kundenes reserver til andre selskaper, økte med 309 mill. kroner fra 423 mill. kroner i 2016, til 732 mill. kroner i 2017. Slik flytting registreres regnskapsmessig som erstatninger. Erstatninger for egen regning ble 2.867 mill. kroner i 2017. I forhold til 2016 var dette en økning på 450 mill. kroner, tilsvarende 18,6 %.

DRIFTSKOSTNADER

De forsikringsrelaterte driftskostnadene eksklusiv mottatt gjenforsikringsprovisjon utgjorde 1.069 mill. kroner i 2017, mot 989 mill. kroner i 2016. Kostnadene til salgs- og porteføljeprovisjon økte med 19,9 mill. kroner til 377 mill. kroner, en økning på 5,6 %.

I april 2017 vedtok styret i SpareBank 1 Forsikring AS endringer i de ansattes pensjonsordninger. Gjeldende

ytelses- og innskuddsordninger ble avvirket og erstattet med hybridpensjon for alle ansatte. Det antas at endringene vil føre til en økning i selskapets årlige pensjonskostnader på 2,1 mill. kroner. Samtidig vil volatiliteten i regnskapet fremover, som følge av endringer i estimatavvik på ytelsesordningen, reduseres. Engangseffekten ved endringen av pensjonsordningen økte driftskostnadene med 7,1 mill. kroner.

Driftskostnadene eksklusive provisjoner økte for øvrig med 57,2 mill. kroner. Personalkostnader inkludert effekten av finansskatt økte med 35,4 mill. kroner. Avskrivningskostnadene var 2,9 mill. kroner høyere. IT-kostnader og kostnader til konsulenter knyttet til utvikling av fagsystemer og produkter utgjorde det meste av den øvrige økningen.

FINANSIELLE EIENDELER

SpareBank 1 Forsikring AS plasserer forvaltningskapitalen i aksjefond, obligasjons- og pengemarkedsfond, rentebærende papirer og eiendommer. Selskapet benytter i begrenset grad andre finansielle instrumenter. De finansielle eiendelene er delt inn i seks porteføljer. Selskapets kapital forvaltes i en egen selskapsportefølje. Forvaltningen av kundemidlene knyttet til individuelle spareforsikringer solgt før 1. januar 2008 forvaltes i en adskilt kollektivportefølje. Fripoliser med høye krav til årlig avkastning forvaltes også i en egen adskilt kollektivportefølje, mens de øvrige fripolisene forvaltes i en adskilt kollektivportefølje sammen med kundemidlene tilhørende ytelsespensjon. I den ordinære kollektivporteføljen forvaltes midlene til øvrige produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser. Den sjette porteføljen er eiendelene knyttet til livsforsikring med investeringsvalg. En betydelig andel av plasseringene i kollektivporteføljene er i eiendom og obligasjoner som måles til amortisert kost i regnskapet. I kollektivporteføljene samlet har selskapet en aksjeandel på 14,0 %. Styring av forvaltningskapitalen skjer gjennom en modell der selskapets finansielle eksponering vurderes samlet.

Fordelingen av selskapets finansielle eiendeler mellom kollektivporteføljer og aktivaklasser per 31.12.17:

Prosent fordeling Finansielle eiendeler	Gammel individual bestand	Fripoliser og ytelses- pensjon	Fripoliser med høye krav til avkastning
Obligasjoner til amortisert kost	39,6	39,0	44,4
Obligasjoner til virkelig verdi	23,8	28,1	23,0
Eiendom	19,3	18,1	18,5
Aksjer og andeler	16,8	14,2	13,8
Andre eiendeler	0,5	0,6	0,3
Sum eiendeler	100,0	100,0	100,0

Fordelingen av finansielle eiendeler mellom aktivaklasser i den ordinære kollektivporteføljen og selskapsporteføljen per 31.12.17:

Prosent fordeling, Finansielle eiendeler		Ordinær bestand	Selskaps- portefølje
Obligasjoner til amortisert kost		28,8	18,7
Obligasjoner til virkelig verdi		40,8	56,7
Eiendom		17,1	18,6
Aksjer og andeler		12,1	0,0
Andre eiendeler		1,2	6,0
Sum eiendeler		100,0	100,0

Kursreguleringsfondet i kollektivporteføljene utgjorde 2.287 mill. kroner ved utgangen av 2017, mot 1.892 mill. kroner året før. Av fondet tilhørte 580 mill. kroner den ordinære kollektivporteføljen, 770 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser og ytelsespensjon, 408 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser med høye krav til avkastning og 529 mill. kroner tilhørte porteføljen til gamle individuelle spareforsikringer.

INNTEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER

Finansmarkedene var sterke i 2017, i tråd med gode signaler fra økonomien. Både norske og globale aksjer var opp nesten 20 % i fjor. Rentene på statsobligasjoner var

mer stabile i fjor, både i Norge og i hovedlandene. Kreditt-påslaget for obligasjoner kom ytterligere ned gjennom året, trolig drevet av sentralbankenes kvantitative lettelser i pengepolitikken.

I selskapets ordinære kollektivportefølje ble avkastningen fra aksjeporteføljen 19,2 %. Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi ga en avkastning på 3,6 %.

Avkastningen fra eiendomsporteføljen ble 18,2 % i 2017. Porteføljen består i hovedsak av kontoreiendommer konsentrert til sentrale deler av Oslo. Verdien av eiendomsinvesteringene ble i 2017 oppregulert med 556 mill. kroner, som tilsvarer 12,5 % av bokført verdi.

Selskapet oppnådde en verdijustert kapitalavkastning i kollektivporteføljen under ett på 8,0 % i 2017, mens den bokførte kapitalavkastningen ble 6,1 %. I 2016 ble tilsvarende avkastning henholdsvis 4,9 % og 4,0 %. Verdijustert avkastning i de fire kollektivporteføljene for ordinær bestand, fripoliser og ytelsespensjon, fripoliser med høye krav til avkastning og gammel individual bestand var henholdsvis 7,7 %, 8,0 %, 8,0 % og 8,5 %. Bokført avkastning i disse porteføljene ble henholdsvis 5,7 %, 5,8 %, 5,9 % og 7,2 %. I selskapsporteføljen ble kapitalavkastningen 5,4 % i 2017, mot 4,1 % året før.

SpareBank 1 Forsikring AS har oppnådd følgende kapitalavkastning de siste fem år:

Nøkkeltall i %	2017	2016	2015	2014	2013
Realisert (bokført)	6,1	4,0	2,5	4,2	5,7
Verdijustert, eiendeler til virkelig verdi	8,0	4,9	3,6	7,2	8,1

Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er på 2,6 %.

EIENDELER OG AVKASTNING I FORSIKRINGER MED INVESTERINGSVALG

Finansielle eiendeler knyttet til forsikringer med investeringsvalg utgjorde 25.000 mill. kroner per 31. desember 2017, sammenlignet med 19.263 mill. kroner på samme tidspunkt året før. Midlene fordelte seg med

59,0 % i aksjefond, 27,2 % i obligasjonsfond og 13,8 % i pengemarkedsfond.

Selskapet tilbyr ulike investeringsprofiler. Innen bedrifts-markedet hadde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning ved utgangen av 2017 på 20,8 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på henholdsvis 16,2 %, 11,7 % og 7,3 %. Avkastningen er eksklusive forvaltningskostnad.

Innen privatmarkedet oppnådde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning på 19,0 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på henholdsvis 14,7 %, 10,6 % og 6,6 %. Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

Forsikringsforpliktelsene knyttet til kontraktsfaste forpliktelser utgjorde 22.864 mill. kroner ved utgangen av 2017, mot 21.253 mill. kroner forrige år. Dette tilsvarer en økning på 7,6 %. Selskapet hadde 24.894 mill. kroner i forsikringsforpliktelser knyttet til forsikringer med investeringsvalg ved årets slutt. Tilsvarende beløp utgjorde 19.156 mill. kroner året før. Dette tilsvarer en økning på 30,0 %.

Innen premiereserven utgjør erstatningsavsetningene for meldte (RBNS) og ikke meldte (IBNR) forsikringstilfeller 3.214 mill. kroner. Avsetningene ble styrket med til sammen 258 mill. kroner i løpet av 2017, mot 322 mill. kroner året før.

Selskapet hadde tilleggsavsetninger ved utgangen av 2017 på 842 mill. kroner, fordelt med 120 mill. kroner innen kollektiv pensjonsforsikring, 542 mill. kroner innen fripoliser og 180 mill. kroner innen individuelle forsikringer. Tilleggsavsetningene utgjorde henholdsvis 209,8 %, 206,0 % og 172,6 % av selskapets årlig garanterte renteforpliktelse innen disse forsikringsområdene.

SKATTEMESSIGE FORHOLD

Selskapet fikk en skattekostnad på 164 mill. kroner i 2017, sammenlignet med 113 mill. kroner året før.

Aksjerelaterte inntekter fra eiendeler som forvaltes i selskapets kollektiv- og investeringsvalgporteføljer, er ikke omfattet av fritaksmetoden. Det er innført et sjablongfradrag som skal tilsvare disse inntektenes forholdsmessige andel av overskuddet som tilordnes selskapet, slik at unntaket fra fritaksmetoden ikke får effekt

for denne delen av de aksjerelaterte inntektene. Skattekostnaden for 2017 ble 44,7 mill. kroner mindre enn en beregning med 25 % skatt skulle tilsi. Effekten av fritaksmetoden knyttet til eiendelene i selskapsporteføljen og sjablongfradraget var hovedårsaken til forskjellen.

RESULTATANALYSE

Resultatanalyse:

Beløp i mill. kroner	2017	2016
Risikoresultat, netto	334,2	371,8
Administrasjonsresultat, netto	5,4	-71,3
Avkastningsresultat	753,3	286,6
Oppreservering for økt levealder	0,0	-44,3
Selskapets bidrag til oppreservering	0,0	-82,7
Vederlag for rentegaranti	22,6	36,8
Resultat til fordeling	1.115,5	496,9

Netto risikoresultat utgjorde 334,2 mill. kroner i 2017, mot 371,8 mill. kroner før oppreservering året før. Risikoresultatet til fripoliser ble 10,4 mill. kroner i 2017 mot 25,8 mill. kroner forrige år. I 2017 ble 10,4 mill. kroner av dette resultatet avsatt til risikoutjevningfondet, mens i 2016 ble 13,7 mill. kroner benyttet til å styrke premiereserven i forbindelse med oppreservering til nytt dødelighetsgrunnlag og 6,0 mill. kroner ble avsatt til risikoutjevningfondet. Av risikoresultat i kollektiv ytelsespensjon på 19,8 mill. kroner i 2017 ble 9,9 mill. kroner avsatt til risikoutjevningfondet.

Netto administrasjonsresultat ble 5,4 mill. kroner, mot minus 71,3 mill. kroner forrige år. I 2016 ble det avsatt 53,1 mill. kroner til administrasjonsreserve for uførerstatninger under utbetaling og 20,0 mill. kroner til administrasjonsavsetning for nye fripoliser ved overgang til ny uførepensjon.

Netto avkastningsresultat i forhold til kundene (finansinntekter i kundeporteføljene redusert med garantert avkastning) ble 753,3 mill. kroner, mot 286,6 mill. kroner i 2016. Bedringen i forhold til året før skyldtes hovedsakelig høyere oppregulering av verdien av eiendomsinvesteringene. Av resultatet ble 245,6 mill. kroner avsatt til tilleggsavsetninger. Resultatet i 2016 ble belastet med 36,1 mill. kroner som følge av økt avsetning for uførerstatninger under utbetaling ved at beregningsrenten ble redusert. Av avkastningsresultatet til fripoliser ble 30,6 mill. kroner benyttet til å styrke premiereserven i

forbindelse med oppreservering til nytt dødelighetsgrunnlag. Selskapets tilleggsavsetninger ble styrket med 83,4 mill. kroner ved utgangen av 2016.

KAPITALFORHOLD OG SOLIDITET

Selskapet anses å være godt kapitalisert sett opp mot de regulatoriske kravene etter Solvens II regelverket. Foreløpige beregninger viser at selskapets solvensmargin uten bruk av overgangsregler er 167 % per 31. desember 2017, sammenlignet med 171 % per 31. desember 2016.

Styret anser at selskapets forretningsmessige eksponering er godt tilpasset dets risikoevne. Selskapet har en god økonomisk og finansiell stilling som gir grunnlag for fortsatt drift og videreutvikling av selskapet.

RISIKOFORHOLD

Selskapet er eksponert mot forsikringsrisiko gjennom den forsikringsmessige virksomheten, finansiell risiko knyttet til aktivaplasseringer (markeds- og kredittmarginrisiko), i tillegg til likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Selskapets resultat påvirkes blant annet av utviklingen i rentenivå, utviklingen i aksje- og eiendomsmarkedet, samt utvikling i levealder og sykdom/uførhetsforløp. Dette stiller krav både til hvordan selskapet forvalter sine eiendeler og til hvordan selskapet styrer og kontrollerer sin risiko. Styret har vedtatt policydokumenter der risikostyringen står sentralt. Virksomheten har i 2017 videreført sin sterke prioritering av risikostyring og internkontroll.

FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko er risikoen for at premier og tilhørende reserver ikke er tilstrekkelige i forhold til de forpliktelsene selskapet har påtatt seg. Selskapet tilbyr både uførhets-, dødsrisiko- og pensjonsforsikringer. Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt. Med en forventet økning i levealder vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år. En stor del av selskapets forsikringsportefølje består av risikoforsikringer. Disse forsikringene har positivt risikoresultat. Selskapet overvåker forsikringsrisikoen blant annet ved bruk av stresstester, resultatovervåking og prognoser.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for at selskapets verdier reduseres som følge av bevegelser i markedet. Markedsrisikoen i selskapet vurderes ved bruk av stress-tester. Styret har vedtatt en investeringsstrategi der blant annet aksje-, eiendom-, rente- og valutarisiko vurderes. Den tilgjengelige risikokapital skal til enhver tid tåle et kraftig, umiddelbart og samtidig verdifall i aksje- og renteporteføljene, samt et vesentlig fall i eiendomsverdiene. Investeringsstrategien er utformet slik at forvaltningen av kapitalen skal gi best mulig avkastning over tid for både kunder og eier, hensyntatt en akseptabel risiko i forhold til forsikringsforpliktelsene. Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er 2,6 % beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Den finansielle risikoen er i stor grad knyttet til selskapets evne til å innfri den årlige rentegarantien. Plasseringer i obligasjoner som måles til amortisert kost i regnskapet skal bidra til en sikker og jevn avkastning. Investeringsstrategien ivaretar også lovpålagte krav til ansvarlig kapital og kapitalforvaltning. Selskapets investeringer er i tråd med styrevedtatte rammer og eksponeringen anses forsvarlig i forhold til den risikobærende evnen til selskapet.

MOTPARTSRISIKO

Motpartsrisiko er risikoen for tap som skyldes at selskapets motparter ikke oppfyller sine forpliktelser. For SpareBank 1 Forsikring AS er motpartsrisikoen i hovedsak relatert til investeringer i obligasjonsmarkedet, samt mot motparter i derivatavtaler og mot reassurandører. Styret har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. Risikoen knyttet til sertifikat- og obligasjonsmarkedet er i hovedsak konsentrert om investeringer med såkalt investment grade (ratet BBB eller bedre). Det er lagt vekt på at eksponeringen skal være diversifisert innenfor ulike sektorer og mot ulike debitorer for å unngå konsentrasjon av motpartsrisiko.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte betalingsforpliktelser ved forfall, eller at det oppstår tap som følge av at selskapet må selge eiendeler for å dekke likviditetsbehovet. For SpareBank 1 Forsikring AS er likviditetsrisikoen i hovedsak knyttet til ekstraordinære erstatningsutbetalinger og kundeavgang. Ved styring av likviditetsrisiko er hovedmålsettingen å sørge for at selskapet til enhver tid kan betale sine forpliktelser innen forfallsdato. Likviditeten er avhengig av hvor lang tid det vil ta å omgjøre verdien av finansielle plasseringer til kontanter. Selskapet har til enhver tid bankinnskudd for å møte kjente kontantstrømmer. I styringen av

likviditetsrisiko vektlegges det at en stor del av finansielle investeringer skjer i verdipapirer som er lett omsettelige. Selskapet vil kunne realisere lett omsettelige verdipapirer på kort tid hvis det skulle oppstå et ekstraordinært likviditetsbehov.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter også juridisk risiko. For å redusere risikoen er virksomheten organisert med vekt på veldefinerte ansvarsområder og klare rapporteringslinjer. Selskapet har etablert rutiner for identifisering og oppfølging av selskapets operasjonelle risiko, og den årlige risikovurderingen behandles i styret. Arbeidet med anti-hvitvasking og personvern er to eksempler på fokusområder i selskapet de senere årene. Innenfor anti-hvitvaskingsområdet er det en pågående prosess for å ytterligere sikre at selskapet har tilstrekkelige rutiner for å forhindre og avdekke økonomisk kriminalitet. Arbeidet innenfor fagområdet personvern har som hovedhensikt å påse at selskapets kunder skal være trygge på at selskapet behandler personopplysninger til det beste for kunden og i tråd med myndighetsfastsatt regelverk. Selskapets internrevisor bistår selskapet med vurderinger av den operasjonelle risikoen. Internrevisor rapporterer funn og konklusjoner direkte til selskapets styre.

ORGANISATORISKE FORHOLD

SpareBank 1 Forsikring AS er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS med forretningsadresse i Oslo. Selskapet er ikke børsnotert. Styringen av virksomheten skjer i henhold til norsk lovgivning, selskapets vedtekter og interne etiske retningslinjer, samt de strategier, rammer og mål styret har trukket opp. Opplysninger om godtgjørelse til administrerende direktør, styret og revisor fremgår av note til regnskapet.

SpareBank 1 Gruppen har samlet skade- og livsforsikringsvirksomhetene så langt som det er hensiktsmessig innenfor gjeldende regelverk, under én felles ledelse. SpareBank 1 Skadeforsikring AS har utkontraktert store deler av sin virksomhet til SpareBank 1 Forsikring AS. Imidlertid har 31 ansatte med nøkkelfunksjoner i skadeforsikringsselskapet sitt ansettelsesforhold i dette selskapet. SpareBank 1 Forsikring AS får dekket sine kostnader ved utførelsen av leveransen til SpareBank 1 Skadeforsikring AS etter

fastsatte fordelingsnøkler, som evalueres årlig. Støtte-tjenester innen IT-området blir kjøpt fra SpareBank 1 Bank-samarbeidet DA.

SpareBank 1 Forsikring AS har 780 fast ansatte ved utgangen av 2017. Ved utgangen av 2016 var det 741 fast ansatte.

HR-STRATEGI

SpareBank 1 Forsikring AS har i 2017 fortsatt arbeidet med å utvikle en prestasjonsorientert samarbeidskultur. Selskapet har videreført ledertrening som skal utvikle lederne innenfor selskapets styrings- og ledelsesfilosofi.

Sentrale områder i selskapets HR-strategi er: kompetanse-utvikling, karrieremuligheter, lønn og belønning, livsfasepolitikk, friskvern (HMS) og likestilling. HR-strategien inneholder retningslinjer som skal bidra til at SpareBank 1 Forsikring AS skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass uten noen form for diskriminering.

ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR

Arbeidsmiljøet i selskapet vurderes til å være godt, noe som også fremkommer av de halvårlige organisasjonsundersøkelsene.

Samarbeidet med de ansattes organisasjoner har vært konstruktivt og bidratt positivt til driften og resultatene i 2017. Selskapet har medarbeidere som er organiserte i LO Finans og Finansforbundet. Arbeidsmiljøutvalget i selskapet sikrer kort vei mellom eventuelle utfordringer i arbeidsmiljøet og myndighet til å løse disse. Selskapet har et AKAN-arbeid som ivaretas av Arbeidsmiljøutvalget.

SpareBank 1 Forsikring AS har også i 2017 hatt fokus på sykefraværsoppfølging og forebyggende arbeid. Selskapets sykefravær i 2017 var 4,2 %, fordelt på henholdsvis 3,3 % legemeldt og 0,9 % egenmeldt fravær. Det er ikke rapportert om noen arbeidsulykker eller yrkesskader i løpet av året.

I selskapets etiske retningslinjer er det fastsatt regler for hvordan ansatte og tillitsvalgte skal varsle dersom de får kunnskap om forhold som er i strid med blant annet lover, forskrifter eller konsernets interne regler. Det er etablert en egen varslingsrutine.

LIKESTILLING OG LIVSFASE

I alle rekrutteringsprosesser vektlegges fokus på å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, seksuell orientering, religion og livssyn. Det fokuseres på at fordeling av kjønn blant ledere gjenspeiler den generelle kjønnssammensetningen i selskapet.

Av totalt antall ansatte i selskapet ved årsskiftet er 51 % kvinner og 49 % menn. Kvinneandelen blant selskapets ledere er 48 %. I SpareBank 1 Forsikrings øverste ledergruppe på 10 medlemmer er det 3 kvinner.

Styret i selskapet har i alt 8 medlemmer. Av disse er 2 kvinner.

SpareBank 1 Forsikring AS anvender en metodikk for vurdering av roller og stillinger for å sikre objektiv lønnsfastsettelse. I forbindelse med de årlige vurderingene av lønn er også likelønn i forhold til arbeid av lik verdi et tema. Hovedårsaken til at det er et noe høyere lønnsnivå for menn enn kvinner i selskapet skyldes at det er flere menn enn kvinner i både ledende stillinger og tunge faglige stillinger.

ATTRAKTIV ARBEIDSGIVER

SpareBank 1 Forsikring AS opplever en økende interesse fra unge arbeidstakere. Dette sees på som et resultat av at SpareBank 1 fremstår som et sterkt varemerke, og at forsikringsvirksomheten i SpareBank 1 blir mer kjent og anerkjent som en sterk forsikringsleverandør og en attraktiv arbeidsgiver med konkurransedyktige betingelser.

SpareBank 1 Forsikring AS rekrutterte 71 nye medarbeidere i 2017. Majoriteten av de som ble ansatt har minst 3 års utdannelse utover videregående skole. SpareBank 1 Forsikring AS har rekruttert medarbeidere i alderen 24 til 59 år. Gjennomsnittlig alder for medarbeidere i SpareBank 1 Forsikring AS er 44 år.

Blant mannlige medarbeidere som hadde rett til foreldrepermisjon benyttet 100 % seg av retten til dette.

Konsernets pensjonsalder er 70 år.

SAMFUNNSANSVAR

SpareBank 1 Forsikring AS har forpliktet seg til å ta hensyn til hvordan selskapets atferd påvirker mennesker, miljø og

samfunn. Dette ansvaret stiller krav utover lovgivningen som finansmarkedet er underlagt.

Samfunnsansvaret dreier seg også om svindel- og skadeforebyggende tiltak, sikring av liv, helse og verdier, gode produkter til kundene, forretningsetikk, miljømessig påvirkning, kredittpolitikk, holdningsskapende arbeid og lokalt engasjement.

Å ta et aktivt samfunnsansvar innebærer å ha et langsiktig perspektiv på alle sider og konsekvenser av virksomheten i samfunnet. Selskapet opplever økte forventninger til hvordan virksomheten drives fra kunder, eiere, samarbeidspartnere og media. Det stilles stadig høyere krav til rapportering og åpenhet rundt bærekraftig virksomhetsstyring. SpareBank 1 Forsikring har etablert bærekraft som et viktig element i selskapets strategi, og har gjennom en vesentlighetsanalyse definert noen hovedområder og aktiviteter for det arbeidet. Selskapet har også tatt en tydelig rolle på nasjonale og internasjonale arenaer som videreutvikler temaet. Det vises til etterfølgende omtale av bærekraft i årsrapporten.

ARBEIDSTAKERRETTIGHETER OG SOSIALE FORHOLD

SpareBank 1 Forsikring AS har lagt til rette slik at ansatte skal kunne få en god balanse mellom arbeid og fritid, personlig utvikling og ulike livsstilsaktiviteter. SpareBank 1 Gruppen har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv.

DET YTRE MILJØ

SpareBank 1 Forsikring AS har en begrenset påvirkning på det ytre miljøet. Påvirkningen skjer blant annet gjennom avfall, energibruk, reisevirksomhet, transport, materialvalg, innkjøp og vannforbruk. SpareBank 1 Gruppen utarbeider årlig et klimaregnskap basert på det samlede energiforbruket knyttet til daglig drift av virksomheten. SpareBank 1 Gruppen er miljøfyrtårnsertifisert og tilfredsstillende derfor alle kravene som stiftelsen Miljøfyrtårn stiller til denne type virksomhet.

BEKJEMPELSE AV KORRUPSJON

Selskapets etiske retningslinjer, som er en del av ansettelseskontrakten, beskriver hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Det er utarbeidet et eget e-kurs på etikk som er obligatorisk for alle nyansatte. Selskapet har også rutiner for varsling av kritikkverdige forhold og sikkerhetsbrudd.

ETISK FORVALTNING

SpareBank 1 Forsikring AS skal gjennom sine investeringer ivareta miljømessige og sosiale forhold samt god selskapsstyring. Målsettingen er å oppnå en høy risikojustert avkastning over tid, gjennom å investere i selskaper med en bærekraftig forretningsmodell.

Etisk forvaltning er godt integrert i selskapets investeringsvirksomhet. Dette er basert på internasjonalt anerkjente prinsipper for etisk forvaltning. Som en aktiv forvalter vil SpareBank 1 Forsikring AS primært utøve ansvarlighet proaktivt gjennom eierskap og dialog med selskapets eksterne fondsforvaltere.

For øvrig vises det til Sparebank 1 Gruppen AS sin årsberetning for 2017 for ytterligere beskrivelse av hvordan samfunnsansvar praktiseres innenfor SpareBank 1 Gruppen konsern. Denne er offentliggjort på

”<http://investor.sparebank1.no>”.

DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et totalresultat inkludert andre resultatkomponenter på 671,4 mill. kroner i 2017.

Styret foreslår å disponere resultatet slik: 671,4 mill. kroner avsettes til konsernbidrag, 17,3 mill. kroner overføres til risikoutjevningfond og 17,3 mill. kroner overføres fra annen opptjent egenkapital.

FREMTIDSUTSIKTER

Økt fokus på pensjon forventes å gi langsiktig vekst i markedet for både trygghetsprodukter og pensjonsparing. Et helhetlig forsikringstilbud, samarbeidet med LO og SpareBank 1 bankenes distribusjonsnett, gir et godt utgangspunkt for fortsatt økt forretningsvolum.

Det er fortsatt et udekket behov for individuell risikoforsikring i markedet og selskapet forventer videre lønnsom vekst. I 2018 satser selskapet ytterligere på nysalg, mersalg og kryssalg av forsikring til SpareBank 1 bankkunder, LO-medlemmer og eksisterende forsikringskunder. Gjennom automatisering av låneprosessen vil nå alle kunder som ønsker det få tilbud om livsforsikring ved etablering av boliglån i bankene.

Kundenes bruk av digitale løsninger øker sterkt. SpareBank 1 Forsikring AS har digitale kjøpsløsninger for sine hovedprodukter. Det er stort fokus på å sikre gode kundeopplevelser gjennom løsninger som er enkle, gjenkjennbare på tvers av flater (mobil, brett, PC) og tilpasset kundens forskjellige behov. Et eksempel på dette er det sterkt voksende salget av individuelle spareprodukter med investeringsvalg.

SpareBank 1 Forsikring er ved siden av Storebrand markedets eneste tilbyder av ny tjenstepensjon (hybrid). Det er en økende interesse for produktet både fra virksomheter som har privat ytelsespensjon og fra virksomheter som har offentlig tjenstepensjon. Det er åpnet for overgang til hybridpensjon for konkurranseutsatte kommunale og interkommunale bedrifter.

SpareBank 1 Forsikring har tatt en ledende posisjon i hybridpensjonsmarkedet med en markedsandel på ca. 2/3 målt i årlig sparepremie. Selskapet er gjennom sin satsing på produktet og med sin unike distribusjonskraft godt posisjonert for å opprettholde sin rolle som markedsleder fremover.

Finansdepartementet har sendt på høring et forslag om Egen pensjonskonto ved at pensjonskapitalbevis (rettigheter fra medlemskap i tidligere innskuddspensjonsordninger) flyttes sammen med nåværende innskuddspensjonsmidler. Hensikten er at den enkelte skal få en bedre oversikt over pensjonsmidlene og sparte kostnader ved færre pensjonskontoer. Det forventes at Egen pensjonskonto blir vedtatt i løpet av 2018. Gjennomføringen kan ta noe tid dersom den blir mer individualisert, ved at den enkelte kan velge sin egen pensjonsleverandør. SpareBank 1 ser offensivt på forslaget både dersom innskuddsordningene fortsetter som en kollektiv variant som i dag, eller om den blir mer individualisert, eventuelt samlet i brede pensjonsordninger.

Sterk premieøkning som følge av redusert beregningsrente og økte priser ved lengre levealder har ført til overgang fra ytelsespensjon til innskudds- eller hybridpensjon.

Ny skattefavoredert individuell pensjonssparing, IPS, ble innført fra 1. november 2017. Slike avtaler kan inngås med bank, livsforsikringsforetak, pensjonsforetak, verdipapirforetak eller forvaltningsselskap for verdipapirfond. For livsselskapene samlet ble det solgt ca. 64 000 IPS-avtaler med en samlet innbetaling på ca. 1,5 mrd. kroner i løpet av de to månedene frem til årsskiftet 2017/18. SpareBank 1 Forsikring oppnådde en markedsandel på ca. 11,5 % av IPS-avtalene.

Ny skattefavoredert individuell pensjonssparing er et pensjonsprodukt som passer godt sammen med selskapets tjenstepensjonsprodukter, og vil for mange av medlemmene i tjenstepensjon være et godt supplement til det de får fra arbeidsgiver. SpareBank 1 Forsikring forventer at mange av selskapets bedriftskunder ønsker å informere sine ansatte om denne tilleggsmuligheten og vil legge til rette for det.

SpareBank 1 Forsikring AS anses å være godt posisjonert i forhold til det fremtidige pensjons-markedet. Selskapet har gode resultater fra rene risikoprodukter og det er fokus på lønnsomhet i selskapet. Gjennom den kapitalforvaltningsstrategien som er fulgt sikter selskapet mot å gi langsiktig stabil avkastning til kunder og eier.

Styret takker samtlige medarbeidere i selskapet og ansatte i bankene for god innsats i 2017.

Oslo, 5. mars 2018

Styret i SpareBank 1 Forsikring AS

Bjørn Engaas
Styreleder

Helge Nordahl

Joachim Høegh-Krohn

Endre Jo Reite

Gerd Kristiansen

Åse Blomkvist

Per Halvorsen

Geir Hjelkerud

Turid Grotmoll
Adm. direktør

Styret i Sparebank 1 Forsikring AS

Bjørn Engaas
Styrets leder

Gerd Kristiansen

Joachim Høegh-Krohn

Helge Nordahl

Endre Jo Reite

Geir Hjelkerud

Per Halvorsen

Åse Blomkvist

Turid Grotmoll
Adm. direktør

Styrende organer i SpareBank 1 Forsikring AS

STYRET

Bjørn Engaas	Styrets Leder
Joachim Høegh-Krohn	Medlem
Helge Nordahl	Medlem
Endre Jo Reite	Medlem
Gerd Kristiansen	Medlem
Per Halvorsen	Medlem
Åse Blomkvist	Medlem/ansattrepresentant
Geir Hjelkerud	Medlem/ansattrepresentant
Erna Hagensen	Varamedlem
Sigurd Aune	Varamedlem
Ole Kristian Læhren	Varamedlem/ansattrepresentant
Karolina Lindquist	Varamedlem/ansattrepresentant

Kontrollkomiteén og Representantskapet ble avviklet i 2016 som selskapsorgan som følge av ny finansforetakslov.

BÆREKRAFT I DEN SAMLEDE FORSIKRINGSVIRKSOMHETEN I SPAREBANK 1

Verden opplever store utfordringer relatert til bærekraft. Problematikk rundt menneskeskapte klimaendringer er godt kjent, og vi ser endringer i rammebetingelser for næringslivet som følge av dette. I større grad enn tidligere blir bærekraft generelt, og klima spesielt, trukket inn i strategiske diskusjoner i virksomheten. For finansaktører er det forretningsmessig risiko knyttet til klimaendringer, men det er også forretningsmuligheter forbundet med å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling. Å være en positiv bidragsyter til bærekraft forutsetter et langsiktig perspektiv og at det stilles krav utover lovgivningen som finansmarkedet er underlagt.

SpareBank 1 Forsikring opplever at våre interessenter har økte forventninger til hvordan virksomheten skal bidra til bærekraft. Det stilles også stadig høyere krav til rapportering og åpenhet rundt bærekraftig virksomhetsstyring.

Bærekraftsløft i Forsikring

SpareBank 1 Forsikring vil, som selskap i SpareBank 1 Gruppen, bygge videre på grunnfilosofien til sparebankene som en engasjert og ansvarlig samfunnsaktør. Høsten 2016 satte SpareBank 1 Forsikring i gang et bærekraftsprosjekt med det formål å ytterligere løfte bærekraftsperspektivet i selskapet. Arbeidet, som har pågått for fullt gjennom 2017, er drevet frem av en arbeidsgruppe bestående av medlemmer i selskapet ledelse. Både samlet ledergruppe og øvrig organisasjon har vært involvert i arbeidet. I løpet av året har SpareBank 1 Forsikring også etablert bærekraft som eget fagområde i virksomhetsstyring.

Retning, mål og tiltak

En grundig vesentlighetsanalyse har lagt grunnlag for videre arbeid og bidro til formuleringen av selskapets målbilde for bærekraft:

«Vi har et bankende hjerte for trygge og livskraftige lokalsamfunn»

Det er også etablert 7 hovedområder med mål, som SpareBank 1 Forsikring vil fokusere spesielt på fremover.

Hovedområde	Mål
Ivareta personvern	Vi forvalter personopplysninger på en forståelig og sikker måte
Sikre grønn drift	Vi minimerer vårt miljøfotavtrykk
Dyrke mangfold på arbeidsplassen	Vi har bransjens mest mangfoldige arbeidsstyrke
Bærekraftige investeringer	Vår investeringsstrategi bidrar til FNs bærekraftsmål og møter kundens forventninger
Agere aktivt på klimaendringer	Vi gjør det enkelt og attraktivt for kunden å ta klimavennlige valg
Tilby kunden riktige produkter	Vi tilbyr produkter som kunden trenger og forstår
Forebygge skader på liv og eiendom	Våre kunder er Norges beste på forebygging

I senere rapporter vil vi rapportere på tiltak og fremdrift innenfor disse områdene.

Prioriteringer for strategiperioden 2018 – 2020

De 7 hovedområdene favner bredt. For å fokusere arbeidet er det definert 10 prioriterte tiltak.

Innkjøp

- Videreutvikle bærekraft i investering
- Prioritere bærekraftige løsninger i rehabilitering/gjenoppbygging

Eget hus

- Innføre miljø som kriterium i intern-innkjøp og ansattegoder
- Synliggjøre kjønnsbalansen på ledernivå
- Rekruttere utenfor tradisjonell finans
- Innføre opplæringsprogram (e-læring) på bærekraft
- Være en tydelig stemme for å ivareta personvern

Hjelpe kunden

- Tilby grønne forsikringsløsninger som tiltrekker seg bevisste, lønnsomme kunder gjennom insentiver til å forebygge og leve bærekraftig
- Vurdere bærekraft som eget punkt i utvikling av produkter og tjenester – både som mulighet og risiko
- Bruke smartforsikringer til å styrke individualisert kundekommunikasjon om forebygging

SpareBank 1 Forsikring og FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål (Sustainable Development Goals – SDGs) definerer retning verden må ta og hva som ligger i et grønt skifte. SpareBank 1 Forsikring vil bidra til at FN-målene blir nådd. Gjennom interne operasjoner, innkjøp og egne produkter har selskapet effekt på mennesker, miljø og samfunn. Vi må redusere vårt eget miljøfotavtrykk, men vi kan også bidra positivt gjennom produktene våre og veiledning av kunden i bærekraftig retning.

SpareBank 1 Forsikring har identifisert 4 av FNs 17 bærekraftsmål hvor vi ser at vi kan bidra best. Tematisk dekker utvalget både miljø og samfunn, og bygger opp under vårt målbilde.

Mål 8

Anstendig arbeid og økonomisk vekst: *Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle*

Mål 11

Bærekraftige byer og samfunn: *Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige*

Mål 12

Ansvarlig forbruk og produksjon: *Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre*

Mål 13

Stoppe klimaendringer: *Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem*

Eksempler på bærekraftstiltak fra 2017

Spinn

- I Smart bilforsikring får kunden også adgang til en miljøscore for egen kjøring. Tomgangskjøring og korte turer bidrar til dårligere miljøscore. Dette er et eksempel på hvordan vi kan veilede kundene våre til mer bærekraftig atferd gjennom våre produkter.

Bærekraftskrav i anbud i oppgjør

- Når vi gjør innkjøp i forbindelse med gjenoppbygging etter skade kan vi bidra til etterspørsel etter bærekraftige løsninger. I anbudskonkurransen som gikk ut høsten 2017 etterspør vi bærekraft i innkjøp.

Bærekraftige reiser

- Nye ladeplasser for elbil
- Innkjøp av elsykler til møter i arbeidstiden
- Utbedring av garderobefasiliteter og sykkelparkering for sykling til og fra jobb

Initiativer og samarbeid

I 2017 ble det etablert et internt fagnettverk sammen med bærekraftsansvarlige i bankene i SpareBank 1-Alliansen. Hensikten med dette nettverket er å støtte opp om et bærekraftsløft hos selskapene gjennom kompetansedeling og erfaringsutveksling.

SpareBank 1 Forsikring deltar i Norge 203040-koalisjonen hvor norske næringslivsaktører går sammen for å bidra til at Norge skal nå sine klimaforpliktelser.

SpareBank 1 Forsikring sponset Zero-konferansen for 2017. Dette er en av Nord-Europas viktigste møteplasser for beslutningstakere fra politikk og næringsliv som er opptatt av klima, energi og grønn vekst.

I 2017 inngikk SpareBank 1 Gruppen en avtale med Global Opportunity Explorer (GOE), et initiativ etablert av UN Global Compact, DNV GL og Sustainia. GOE er en plattform som viser de mest innovative teknologiske løsningene, markedsmulighetene og byene som vil bidra til å nå FNs bærekraftsmål. For SpareBank 1 Gruppen er dette en mulighet til læring, til å knytte kontakter og til å formidle vår teknologiske kompetanse og teknologioptimistiske tilnærming.

Menneskerettigheter og sosiale forhold

SpareBank 1 Forsikring har lagt forholdene til rette for en god balanse mellom arbeid og fritid, hvor arbeidstiden skal bidra til personlig utvikling. Selskapet har også avtale om inkluderende arbeidsliv.

Menneskerettigheter anses å være dekket gjennom konsernets etiske regler som angir hovedprinsipper for hvordan ansatte og tillitsvalgte i konsernet skal opptre og hvilke holdninger som skal ligge til grunn for beslutninger i gitte situasjoner.

Ytre miljø

SpareBank 1 Forsikring har gjennom sin forretningsdrift en påvirkning på miljøet – både direkte og indirekte. Selskapet er forbruker av naturressurser (inkludert energi og vann), produserer avfall, og er ansvarlig for transport og reiser.

Sparebank 1 Forsikring søker å minimere den negative miljøeffekten av sin virksomhet. Miljøfyrtårnsertifisering (siden 2012) bidrar til å jobbe systematisk med miljøtiltak i hverdagen. Sertifiseringen dekker SpareBank 1 Forsikring AS, Sparebank 1

Skadeforsikring AS, SpareBank 1 Medlemskort AS og SpareBank 1 Gruppen AS. Disse enhetene omfatter omtrent 78 prosent av de ansatte i gruppen.

Målinger gir et godt utgangspunkt for målsetting og reduksjoner. SpareBank 1 Forsikring vil for tiende år på rad utarbeide et klimaregnskap basert på det samlede energiforbruket knyttet til daglig drift av virksomheten. Klimaregnskapet omfatter de samme selskapene som Miljøfyrtårnsertifiseringen.

Klimaregnskapet blir publisert på www.sparebank1.no under Om oss/Samfunnsansvar.

Bekjempelse av korrupsjon

Konsernets etiske retningslinjer, som er en del av ansettelseskontrakten, beskriver hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Konsernet har også rutiner for varsling av kritikkverdige forhold og sikkerhetsbrudd.

Ansvarlig forvaltning

Bærekraft er godt integrert i SpareBank 1 Forsikrings forvaltnings- og investeringsvirksomhet, og vårt arbeid er basert på internasjonalt anerkjente prinsipper for ansvarlig forvaltning. Bærekraftsvurderinger inngår, på linje med andre finansielle faktorer, i alle våre investeringsbeslutninger. Vi mener det er en nær sammenheng mellom langsiktig verdiskapning, ansvarlig drift og god eierstyring. Derfor har vi tro på at integrerte bærekraftsvurderinger bidrar til at våre kunder får en god risikojustert avkastning. Det finnes gode forretningsmuligheter for selskaper som forstår de endringene vi står midt i, og som gjennom fremtidsrettet kapitalbruk og endringsvilje kan bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling.

Bærekraftsmetodene som brukes i forvaltningen avhenger av aktivaklasse og strategi. I aksjeforvaltningen kan man, som en ansvarlig eier, bidra til å påvirke selskapene i porteføljen i en mer bærekraftig retning.

Obligasjonsinvesteringer vil ikke gi de samme rettighetene overfor et selskap som aksjer, og dermed ikke samme mulighet til å påvirke. Da er bærekraftsvurderingen knyttet til hva slags papirer man velger å være langsiktig eier av. Forvaltningsmiljøet i SpareBank 1 Forsikring benytter seg av Sustainalytics som leverandør av bærekraftsdata.

I Eiendomsforvaltningen i forsikrings-selskapet jobber vi sammen med leverandører og kunder for å redusere de negative miljøeffektene av porteføljen gjennom hele byggets levetid.

Som en ansvarlig investor ønsker vi også å bidra til kunnskapsdeling og utvikling av fagområdet. Vi er derfor medlem av Norsif (Norsk forum for ansvarlige og bærekraftige investeringer), som er en uavhengig forening for forvaltere, kapitaleiere, tjenestetilbydere og bransjeorganisasjoner med interesse for temaet.

Aksjer

Aktiv eierskapsutøvelse i tråd med FNs bærekraftsmål er vårt førende prinsipp. Som aktive eiere kan vi bidra til nødvendige samfunnsendringer.

Et særtrekk ved vår aksjeforvaltning er at vi benytter eksterne fond i forvaltningen. Det vil si at vi må utøve vårt aktive eierskap indirekte gjennom våre eksterne forvaltere. Forvalterne har igjen tett dialog med styre og ledelse i selskapene vi investerer i. Alle våre eksterne forvaltere har tilsluttet seg FNs prinsipper for ansvarlig investering (UN PRI), og vi forventer at prinsippene etterleves.

Samtlige av forvalterne vi benytter har bærekraft høyt på sin agenda. Det ser vi blant annet ved at de har investert betydelige ressurser i å forbedre rutiner og prosesser for å håndtere bærekraftsrisiko de siste årene. Gjennom vårt fondseierskap nyter våre porteføljer godt av at mer enn 60 personer jobber med bærekraftsspørsmål hver dag.

Bærekraft er en av mange faktorer som vurderes løpende på overordnet og spesifikt nivå i vår porteføljeanalyse og forvalterdialog. Ansvarlig forvaltning er integrert i risikostyringen. Vi ønsker imidlertid å forsterke innsatsen innenfor dette

området når det gjelder ressursbruk, systemstøtte og analyseverktøy. Dette vil gi oss bedre oversikt over potensielle problemområder i porteføljen, og vi kan jobbe mer systematisk og målrettet med disse spørsmålene i forvalterdialogen.

Renter

Tiltak som kan fremme fornybar energi er et prioritert og viktig satsingsområde for SpareBank 1 Forsikring. Gjennom å yte langsiktige obligasjonslån til blant annet norske kraftselskaper, bidrar vi til å finansiere bærekraftige og fremtidsrettede energiløsninger. Graden av ansvarlighet eller bærekraft i et selskap kan påvirke kredittkvaliteten og evnen til å betale tilbake renter og hovedstol. I mange tilfeller kan det derfor være sammenfallende interesser mellom hensyn til avkastning og bærekraft. Samtidig som vi ønsker eksponering i bærekraftige sektorer, kan det også være hensiktsmessig med en forsiktighet i næringer som ikke er bærekraftige, og som dermed har en mer uforutsigbar forretningsmodell.

Eiendom

Gjennom egen forvaltning av eiendomsporteføljen, investerer SpareBank1 Forsikring AS i bærekraftige løsninger. Alle bygg og installasjoner i investeringsporteføljen utvikles med fokus på bærekraft. Vi samarbeider med leverandører og kunder for å oppnå energibesparelse, arealeffektivitet, gjenbruk og god avfallshåndtering. I 2017 ble forvaltningen av eiendom sertifisert etter ISO 14 001-standarden. Sertifiseringen bidrar til systematisk arbeid med bærekraft, og rapportering på oppnådde resultater. I 2017 er det gjennomført tiltak knyttet til energibesparelse og energiledelse, og energiforbruket i eiendomsporteføljen er redusert med 12,5 % fra 32 075 822 KWH i 2016 til 28 054 769 KWH. Dette medfører også at CO₂-utslippet er redusert med 1 353 tonn.

Les mer om bærekraft i SpareBank 1 Forsikring på www.sparebank1.no under Om oss/Samfunnsansvar/Bærekraft i SpareBank 1 Forsikring

Årsregnskap og noter for 2017

SpareBank 1 Forsikring AS

RESULTATREGNSKAP

NOK 1000		Noter	31.12.2017	31.12.2016
1.1	Forfalte premier, brutto	10	6 236 781	4 986 817
1.2	Avgitte gjenforsikringspremier		-211 110	-201 988
1.3	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak	11	1 615 961	1 658 758
1	SUM PREMIEINNEKTER FOR EGEN REGNING		7 641 632	6 443 587
2.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	22	606 778	243 011
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	518 914	436 734
2.4	Verdiendringer på investeringer	13	394 575	175 334
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	151 599	112 189
	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I			
2	KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		1 671 866	967 268
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	326 843	130 013
3.4	Verdiendringer på investeringer	13	1 489 488	-235 465
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	661 640	974 284
	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I			
3	INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN		2 477 971	868 832
4	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE INNEKTER		125 171	114 040
5.1.1	Utbetalte erstatninger, brutto		-2 268 306	-2 120 973
5.1.2	Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		132 746	125 988
5.1	Utbetalte erstatninger		-2 135 560	-1 994 985
5.2	Overf. av premiereserve og pensjonskapital mv. til andre forsikringsforetak	11	-731 919	-422 912
5	SUM ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING	12	-2 867 479	-2 417 897
6.1.1	Endring i premiereserve mv., brutto		-786 526	-845 159
6.1.2	Endring i gjenforsikringsandel av premiereserven mv.		28 156	48 031
6.1	Endring i premiereserve mv.		-758 370	-797 128
6.2	Endring i tilleggsavsetninger		-219 004	-74 471
6.3	Endring i kursreguleringsfond		-394 575	-175 334
6.4	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		-2 509	-3 687
6.6	Overføring av tilleggsavsetninger fra andre forsikringsforetak	11		8
	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE -			
6	KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE		-1 374 458	-1 050 612
7.1	Endring i pensjonskapital mv.		-5 740 003	-3 526 934
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		-35 292	-16 656
	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE -			
7	SÆRSKILT INVESTERINGSPORTEFØLJE		-5 775 295	-3 543 590
8.1	Overskudd på avkastningsresultatet		-268 680	-88 031
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-20 530	-16 983
	SUM MIDLER TILORDNET FORSIKRINGSKONTRAKTENE -			
8	KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE		-289 210	-105 014

9.1	Forvaltningskostnader		-62 129	-54 775
9.2	Salgskostnader	28	-542 297	-426 682
9.4	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring)	24	-464 257	-507 554
9.5	- Gjenforsikringsprovisjoner og gevinstandeler		42 134	28 207
9	SUM FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER		-1 026 549	-960 804
10	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE KOSTNADER		-11 018	-10 987
11	RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	6	572 631	304 823
12.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	22	156 937	53 810
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	109 703	90 255
12.4	Verdiendringer på investeringer	13	-17 196	44 475
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	60 172	2 297
	SUM NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGER I			
12	SELSKAPSPORTEFØLJEN		309 616	190 837
13	ANDRE INNTEKTER		1 630	33 501
14.1	Forvaltningskostnader		-4 286	-3 848
14.2	Andre kostnader		-54 031	-3 856
	FORVALTNINGSKOSTNADER OG ANDRE KOSTNADER KNYTTET TIL			
14	SELSKAPSPORTEFØLJEN		-58 317	-7 704
15	RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP		252 929	216 634
16	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		825 560	521 457
17	SKATTEKOSTNADER	25	-161 693	-114 090
18	RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER		663 867	407 367
19.3	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	24	9 932	-4 681
19.5	Gvinster og tap på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		49	-37
19.9	Skatt på andre resultatkomponenter	25	-2 483	1 170
19	ANDRE RESULTATKOMPONENTER		7 498	-3 548
20	TOTALRESULTAT		671 365	403 819

BALANSE- EIENDELER

NOK 1 000		Noter	31.12.17	31.12.16
1.2	Andre immaterielle eiendeler	23	137 035	154 220
1	SUM IMMATERIELLE EIENDELER		137 035	154 220
2.1.1	Investerings eiendommer	22	1 605	1 581
2.1	Bygninger og andre faste eiendommer		1 605	1 581
2.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	22	1 068 648	825 887
2.2.2	Fordringer på datterforetak (eiendomsselskap)		70 133	5 006
2.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		1 138 781	830 893
2.3.1	Investeringer som holdes til forfall	14,17	141 255	178 914
2.3.2	Utlån og fordringer	14,17	1 004 575	805 635
2.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		1 145 830	984 549
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,19	527	1 278
2.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	14,15,16	3 332 406	3 980 643
2.4.4	Finansielle derivater	14,15,16	9 293	
2.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	503 478	23 056
2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		3 845 704	4 004 977
2	SUM INVESTERINGER		6 131 920	5 822 000
3.1	Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		74 443	66 475
3.3	Andre fordringer	27	52 081	40 615
3	SUM FORDRINGER		126 524	107 090
4.1	Anlegg og utstyr	23	65 128	72 026
4.2	Kasse, bank		308 763	262 633
4.4	Andre eiendeler betegnet etter sin art		7 309	5 557
4	SUM ANDRE EIENDELER		381 200	340 216
5.3	Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		21 202	6 552
	SUM FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE			
5	MOTTATTE INNTEKTER		21 202	6 552
	SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		6 797 881	6 430 078
6.1.1	Investerings eiendommer	22	981	1 005
6.1	Bygninger og andre faste eiendommer		981	1 005
6.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	22	4 051 509	3 621 539
6.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		4 051 509	3 621 539
6.3.1	Investeringer som holdes til forfall	14,17	1 429 494	1 721 361
6.3.2	Utlån og fordringer	14,17	6 830 153	5 636 491
6.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		8 259 647	7 357 852
6.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,16	3 133 311	2 829 338
6.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	14,15,16	6 975 733	6 809 619
6.4.4	Finansielle derivater	14,15,18	28 559	4 727
6.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	(10 448)	300 837
6.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		10 127 155	9 944 521
6	SUM INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		22 439 292	20 924 917
	GJENFORSIKRINGSANDEL AV FORSIKRINGSFORPLIKTELSE I			
7	KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		443 400	415 243
8.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,16	14 740 538	10 873 314
8.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	14,15,16	10 101 294	8 349 107
8.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	158 547	40 483
8.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		25 000 379	19 262 904
8	SUM INVESTERINGER I INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN		25 000 379	19 262 904
	SUM EIENDELER		54 680 952	47 033 142

BALANSE- EGENKAPITAL OG GJELD

NOK 1000			31.12.2017	31.12.2016
10.1	Selskapskapital		348 400	348 400
10.2	Overkurs		481 500	481 500
10.4	Annen innskutt egenkapital		1 866 133	1 661 288
10	SUM INNSKUTT EGENKAPITAL	33	2 696 033	2 491 188
11.1.3	Risikoutjevningfond		41 637	24 343
11.1	Sum Fond		41 637	24 343
11.2	Annen opptjent egenkapital		836 936	1 059 076
11	SUM OPPTJENT EGENKAPITAL	33	878 573	1 083 419
12.3	Annen ansvarlig lånekapital		1 000 000	1 000 000
12	SUM ANSVARLIG LÅNEKAPITAL	14,31	1 000 000	1 000 000
13.1	Premiereserve		19 345 956	18 385 452
13.2	Tilleggsavsetninger		842 388	616 140
13.3	Kursreguleringsfond		2 286 965	1 892 390
13.4	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		388 578	358 972
	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSE -			
13	KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE	7,9	22 863 887	21 252 954
14.1	Pensjonskapital mv.		24 477 422	18 759 543
14.3	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		417 035	396 901
	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSE -			
14	SÆRSKILT INVESTERINGSFORPLIKTELSE	8	24 894 457	19 156 444
15.1	Pensjonsforpliktelser og lignende	24	13 389	61 428
15.2.2	Forpliktelser ved utsatt skatt		836 951	613 835
15.2	Forpliktelser ved skatt	25	836 951	613 835
15	SUM AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSE		850 340	675 263
16	PREMIEDEPOT FRA GJENFORSIKRINGSFORETAK		260 770	250 524
17.1	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	14	198 914	129 411
17.2	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	14	25 806	20 992
17.4	Finansielle derivater	14,15,18	105 922	128 072
17.5	Andre forpliktelser	26	766 550	700 370
17	SUM FORPLIKTELSE		1 097 192	978 845
18.2	Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		139 700	144 505
	SUM PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE, IKKE OPPTJENTE			
18	INNTEKTER		139 700	144 505
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		54 680 952	47 033 142

Oslo, 5. mars 2018
Styret i SpareBank 1 Forsikring AS

 Bjørn Engaas
 Styreleder

 Helge Nordahl

 Joachim Høegh-Krohn

 Endre Jo Reite

 Gerd Kristiansen

 Ase Blomkvist

 Per Hjelvorsen

 Geir Hjelkerud

 Turid Grotnoll
 Adm. direktør

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

NOK 1 000	2017	2016
KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Resultat av ordinær virksomhet før skattekostnad	825 646	521 457
Andel av resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet regnskapsført etter egenkapitalmetoden	-207 405	-233 518
Avskrivninger og nedskrivninger	69 308	65 254
Verdiregulering investeringseiendommer	-555 905	-63 298
Verdiendring av verdipapirer til virkelig verdi	-1 814 885	-62 976
Netto renteinntekter/rentekostnader	-567 247	-514 737
Betalte rentekostnader	-44 553	-2 267
Mottatte renteinntekter	610 358	511 954
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	-38 317	9 204
Økning fordring på reassurandør	-28 157	-48 031
Endring i forsikringstekniske avsetninger	7 348 946	4 714 541
Endring i andre tidsavgrensningsposter	-53 750	369 219
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	5 544 038	5 266 803
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Netto økning verdipapirer til virkelig verdi	-3 950 724	-5 093 205
Tilgang av verdipapirer som holdes til forfall	-1 459 139	-1 386 034
Vederlag av avhending av verdipapirer som holdes til forfall	400 000	518 000
Vederlag av avhending av verdipapirer tilgjengelig for salg	800	-
Tilgang immaterielle eiendeler	-28 707	-32 634
Tilgang anlegg og utstyr	-16 518	-93 786
Tilgang investeringseiendommer	-	-1 352
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-5 054 288	-6 089 011
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Innbetalinger av ansvarlig lånekapital	-	1 000 000
Utbetalinger ved tilbakebetalinger av ansvarlig lånekapital	-	-200 000
Utbetaling av utbytte / konsernbidrag	-443 620	-
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-443 620	800 000
Netto kontantstrøm for perioden	46 130	-22 208
Kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	262 633	284 841
Kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	308 763	262 633

ENDRING I EGENKAPITAL

NOK 1 000	Innskutt egenkapital	Overkurs	Annen innskutt egenkapital	Risiko-utjevning-fond	Annen opptjent egenkapital	Total egenkapital
Egenkapital pr. 31.12.2016	348 400	481 500	1 661 287	24 343	1 059 076	3 574 606
Resultat før andre resultatkomponenter					663 867	663 867
Estimatavvik pensjoner					9 932	9 932
Verdiendring eiendeler tilgjengelig for salg					49	49
Skatt på andre resultatkomponenter					-2 483	-2 483
Totalresultat					671 365	671 365
Poster ført direkte mot EK:						
Avsatt til risikoutjevning-fond				17 294	-17 294	
Sum inntekter og kostnader for perioden				17 294	-17 294	
Egenkapitaltransaksjoner med eier:						
Avgitt konsernbidrag			204 845		-876 210	-671 365
Egenkapital pr. 31.12.2017	348 400	481 500	1 866 132	41 637	836 937	3 574 606

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELT

Selskapet er underlagt "Lov om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven)" av 10. juni 2005. Regnskapet er utarbeidet i samsvar med forskrift om årsregnskap for livsforsikringsselskaper. Etter årsregnskapsforskriften skal regnskapene, med enkelte unntak, avlegges etter EU-godkjente IFRSer.

Adgangen etter årsregnskapsforskriften § 3-12 om å fravike enkelte bestemmelser i de internasjonale standardene etter forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (forenklingsforskriften) § 3-1 og § 3-2 nr. 1 og nr. 9, er benyttet.

De fleste bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven trådte i kraft den 1. januar 2008. Vesentlige endringer i loven var at prising skal skje i forkant og at det ble nye krav til oppsplitting av prisen på de ulike elementer i tariffen. Rentegaranti skal prises særskilt. Den nye loven resulterte i flere overskuddsregimer enn tidligere. Kollektiv pensjon og nye individuelle produkter følger ny overskuddsmodell, mens fripoliser følger modifisert overskuddsmodell. Individuelle sparekontrakter inngått før 2008 kan følge gammel overskuddsdeling. Ettårige risikoprodukter er uten rett til overskudd, men kundene får/belastes avkastningen i produkter med investeringsvalg.

Regnskapet er utarbeidet på grunnlag av historisk kost, med unntak av følgende:

- finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi
- derivater måles til virkelig verdi
- aksjer i datterforetak (eiendomsselskap) måles til virkelig verdi. Eiendommene behandles som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi

INNDELING AV FORVALTNINGSKAPITALEN

Selskapets forvaltningskapital er delt inn i selskapsporteføljen, kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen.

- Kollektivporteføljen:

Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser.

Selskapet har etablert fire kollektivporteføljer. Finansielle eiendeler knyttet til bestanden av individuelle forsikringer solgt før 1. januar 2008 forvaltes i en adskilt portefølje. Fripoliser med høye krav til årlig avkastning forvaltes også i en egen adskilt portefølje, mens de øvrige fripolisene forvaltes i en adskilt portefølje sammen med kundemidlene tilhørende ytelsespensjon. I den ordinære kollektivporteføljen forvaltes midlene til øvrige produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser.

- Investeringsvalgporteføljen:

Investeringsvalgporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje.

- Selskapsporteføljen:

Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. I henhold til oppstillingsplanen i årsregnskapsforskriften er fordringer i forbindelse med direkte forsikringer innplassert i selskapsporteføljen til tross for at de inngår i midler til dekning av forsikringsforpliktelser.

VERDIPAPIRER OG DERIVATER

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i eiendelens kontraktmessige betingelser. Alminnelig kjøp og salg av finansielle eiendeler er regnskapsført på transaksjonsdagen. Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når selskapet overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemulighet knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Selskapet klassifiserer verdipapirer i en av følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- eiendeler tilgjengelig for salg
- utlån og fordringer
- investeringer som holdes til forfall

Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen. Finansielle eiendeler blir klassifisert ved anskaffelsen.

Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi, og transaksjonskostnader resultatføres. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi, med tillegg av transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Eiendeler klassifisert som utlån og fordringer og investeringer som holdes til forfall regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metode.

Virkelig verdi av børnoterte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børnotert) bruker selskapet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår, henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like, og bruk av diskontert kontantstrømsanalyse og opsjonsmodeller. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskaps-spesifikk informasjon.

- Verdipapirer og derivater til virkelig verdi over resultatet:

Denne kategorien består av finansielle eiendeler ledelsen har øremerket (fair value option). Alle finansielle eiendeler kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendelser og forpliktelser
- de finansielle eiendelsen inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

I tråd med styrets investeringsstrategi har man etablert en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning. Porteføljen styres løpende og verdsettes til virkelig verdi. Status på virkelig verdi rapporteres jevnlig til ledelsen og styret.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som "finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet", inkludert utbytte, medtas i resultatregnskapet under "Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen eller selskapsporteføljen" i den perioden de oppstår.

- Verdipapirer tilgjengelig for salg

Verdipapirer tilgjengelig for salg er ikke-derivative finansielle eiendeler selskapet velger å plassere i denne kategorien eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori. Verdipapirer som er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi. Verdiendringer føres over andre resultatkomponenter. Selskapet har en helt ubetydelig post klassifisert i denne kategorien.

- Utlån og fordringer

Verdipapirer klassifisert som utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som selskapet har klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Utlån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rente-metode.

- Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler notert i et aktivt marked, med betalinger som er faste eller lar seg fastsette og faste forfall som selskapet har intensjon om å holde til forfall. Disse obligasjonene måles til amortisert kost etter effektiv rente-metode.

- Derivater

Finansielle derivater inngår som en integrert del av forvaltningen av aksje- og obligasjonsporteføljen for å oppnå den ønskede avkastnings- og risikoprofil. Sikringsbokføring gjennomføres ikke, selv om man foretar økonomisk sikring.

Derivatene består av valuta- og renteinstrumenter. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet på dato hvor kjøp av derivatet er inngått.

- Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløpet den enkelte eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilke grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelse av instrumentene.

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendels virkelige verdi. Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata. Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

- Amortisert kost

Amortisert kost er definert som det beløp eiendelen ble målt til ved førstegangsinnregning minus betalinger mellom partene pluss effektive renter minus eventuell nedskrivning. Effektiv rente er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontantstrømmer over eiendelens forventede levetid.

-Verdifall på finansielle eiendeler målt til amortisert kost

For finansielle eiendeler målt til amortisert kost vurderes det hver balansedag om det finnes objektive bevis på verdifall. Slike objektive bevis kan være informasjon om betalingsvansker hos utsteder som indikerer en reduksjon i framtidige kontantstrømmer. Det blir først vurdert om det foreligger objektive indikasjoner for vesentlige eiendeler enkeltvis. Dersom det ikke blir innregnet verdifall for eiendelen blir den vurdert på nytt i en gruppe av eiendeler som har tilsvarende kredittrisiko. Dersom det foreligger objektive bevis for at et verdifall har inntrådt, beregnes tapet til forskjellen mellom bokført verdi og nåverdien av forventede framtidige kontantstrømmer. Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

Det er per 31.12.2017 ikke funnet objektive bevis på verdifall for eiendeler som ikke måles til virkelig verdi.

VALUTA

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner etter valutakurs på balansedagen. Relaterte gevinster og tap ved omregning er innregnet i resultatet.

Hoveddelen av eiendeler i utenlandsk valuta er sikret med valutaterminforretninger. Ved realisasjon av valutaterminforretningene resultatføres gevinst og tap.

INVESTERING I EIENDOMSSELSKAPER

SpareBank 1 Forsikring AS har eiendomsplasseringer gjennom investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper. Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper er regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Regnskapene til disse selskapene er omarbeidet i samsvar med de prinsipper som selskapsregnskapet til SpareBank 1 Forsikring AS er utarbeidet etter.

Eiendommene i datterselskapene og de tilknyttede selskapene vurderes til virkelig verdi. Etter IFRS er virkelig verdi det beløp en eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold. Selskapet benytter en intern verdsettelsesmodell for å beregne virkelig verdi av eiendommene. I modellen estimeres en 30-års kontantstrøm på basis av forventede framtidige kostnader og inntekter for hver enkelt eiendom. Etter utløpet av det 30. året i kontantstrømmen er det beregnet en sluttverdi. Kontantstrømmen inklusive sluttverdien inflateres med forventet prisvekst og diskonteres med et avkastningskrav som består av risikofri rente og et risikopåslag. Risikopåslaget er satt individuelt for hver eiendom. Beregningen av virkelig verdi oppdateres ved hver regnskapsavslutning. Leieinntekter, driftskostnader og effekten av verdiendringer knyttet til eiendommene vises i note.

Parallelt med intern verddivurdering blir det for kontrollformål utført ekstern verddivurdering for utvalgte eiendommer i porteføljen. Utvalget er trukket tilfeldig av forhåndsdefinert antall eiendommer. Utvalget for ekstern vurdering rulleres over en periode på 3 år.

I forbindelse med verddivurderingen er effekten av latent skatt beregnet utenom verddivurderingsmodellen. Latent skatt oppstår som følge av aksjeeie og ikke direkte eie. Den latente skatten i selskapene medfører ofte en rabatt i forhold til eiendomsverdien ved omsetning av slike selskap. Latent skatt er beregnet med 7 % av differansen mellom virkelig verdi og skattemessig verdi, redusert med bokført utsatt skatt i selskapsregnskapene for eiendommene. Dette er i henhold til normal bransjepraksis. Nettoeffekten er behandlet som nedskrivning av verdien av aksjene i eiendomsselskapene.

IMMATERIELLE EIENDELER

Standard IKT-programvare som oppfyller kriteriene for balanseføring føres til anskaffelseskost (inkludert utgifter til å få programmene operative), og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

Utgifter til vedlikehold av programvare kostnadsføres etter hvert som de påløper. Utgifter direkte forbundet med utvikling av identifiserbar og unik programvare som eies av selskapet, blir balanseført som en immateriell eiendel når følgende kriterier er oppfylt:

- det er teknisk mulig å ferdigstille programvaren slik at den vil være tilgjengelig for bruk
- ledelsen har til hensikt å ferdigstille programvaren og bruke eller selge den
- det er mulig å bruke eller selge programvaren
- det kan påvises hvordan programvaren vil generere sannsynlige fremtidige økonomiske fordeler
- tilstrekkelige tekniske, finansielle eller andre ressurser er tilgjengelig for å ferdigstille og ta i bruk eller selge programvaren
- utgiftene kan måles pålitelig

Direkte utgifter omfatter personalkostnader for programutviklingspersonell og en andel av direkte tilhørende faste kostnader. Andre utviklingsutgifter som ikke oppfyller disse kriteriene blir kostnadsført etter hvert som de påløper. Utviklingsutgifter som er kostnadsført kan ikke balanseføres som en eiendel i senere perioder. Balanseført egenutviklet programvare avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid fra tidspunktet programvaren er tilgjengelig for bruk.

Immaterielle eiendeler vurderes årlig for å sikre at avskrivningsperioden som brukes er i samsvar med utnyttbar levetid. Ved verdifall foretas nedskrivninger.

FORDRINGER PÅ FORETAK I SAMME KONSERN

Fordringer på foretak i samme konsern er ført opp til pålydende. SpareBank 1 Forsikring AS har ingen fordringer på eller gjeld til SpareBank 1 Gruppen AS eller datterselskaper utover det som følger av løpende forretningsmessige transaksjoner.

KOSTNADSFORDELING MELLOM SØSTERSELSKAP

Etter at eier i 2012 besluttet å integrere datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS, har SpareBank 1 Skadeforsikring AS utkontraktert store deler av sin virksomhet til SpareBank 1 Forsikring AS. SpareBank 1 Skadeforsikring AS kjøper tjenester fra SpareBank 1 Forsikring AS. Kostnadene til SpareBank 1 Forsikring AS ved utførelsen av leveransene fordeles til SpareBank 1 Skadeforsikring AS etter fordelingsnøkler. Fordelingsnøkler gjennomgås årlig.

PENSJONSORDNINGER

Selskapet har både hybridpensjon og innskuddsplaner for ansatte med lønn over 12G. Selskapets kollektive pensjonsordninger er plassert i SpareBank 1 Forsikring AS. De tidligere ytelses- og innskuddsplaner for lønn inntil 12G ble avvirket 30. april 2017 og erstattet med hybridpensjon for alle ansatte. Selskapet har også fortsatt noen få usikrede lederpensjoner.

For hybridpensjon betaler selskapet en fast prosent av de ansattes lønn til pensjon. Pensjonssparingen er lik for alle ansatte, men det betales inn et kvinnetillegg da kvinner lever lenger. Ordningen har en garanti mot negativ avkastning. Pensjonskapitalen kan reguleres hvert år i forhold til lønnsveksten. De ansatte kan selv bestemme sin investeringsprofil. Hybridpensjon utbetales livsvarig fra 67 år. Innbetalingene kostnadsføres som lønnskostnad i takt med at de forfaller.

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor selskapet betaler faste bidrag til forsikringsselskapet. Selskapet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere tilskudd. Innskuddene kostnadsføres som lønnskostnad i takt med at de forfaller.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til de usikrede lederpensjonene er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Den nye AFP-ordningen legger opp til at bedriften skal betale en samlet premie med utgangspunkt i årslønn til arbeidstakeren. Premien beregnes med utgangspunkt i en fast prosent av årslønn mellom 1 og 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp. Årspremiesatsen for 2017 utgjør 2,5 %. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget. Ordningen finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1 G og 7,1 G. AFP-ordningen regnskapsføres som en innskuddsordning

SLUTTVEDERLAG

Sluttvederlag blir betalt når ansettelsesforhold avsluttes av selskapet før det normale tidspunktet for pensjonering eller når en ansatt frivillig aksepterer å slutte mot et slikt vederlag. Selskapet regnskapsfører sluttvederlag når det beviselig er forpliktet til enten å avslutte arbeidsforholdet til dagens arbeidstakere i henhold til en formell, detaljert plan som selskapet ikke kan trekke tilbake, eller til å gi sluttvederlag som følge av et tilbud som er gitt for å oppfordre til frivillig avgang.

SKATT

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Beregnet skattekostnad knyttet til andre resultatkomponenter blir ført under andre resultatkomponenter.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser, når det er sannsynlig at det vil foreligge fremtidig skattbar inntekt, og at midlertidige forskjeller kan trekkes fra i denne inntekten. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater fra selskapets egen virksomhet som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Ved vurdering av sannsynlighet vil historisk inntjening og forventede fremtidige marginer bli lagt til grunn.

Aksjerelaterte inntekter fra eiendeler som forvaltes i selskapets kollektiv- og investeringsvalgporteføljer er ikke omfattet av fritaksmetoden. Det er innført et sjablongfradrag som skal tilsvare disse inntektenes forholdsmessige andel av overskuddet som tilordnes selskapet, slik at unntaket fra fritaksmetoden ikke får effekt for denne delen av de aksjerelaterte inntektene.

Det er ikke beregnet utsatt skatt knyttet til verdiendring av eiendommer eid i egne selskaper for den delen som er knyttet til selskapsporteføljen eller som vil omfattes av sjablongfradraget. Realisasjon av eiendommene vil i praksis være salg av aksjer. Eventuelle gevinster eller tap ved realisasjon av aksjer tilhørende selskapsporteføljen vil ikke være skattepliktig som følge av fritaksmetoden, og det er selskapets oppfatning at regnskapet gir best informasjonsverdi når utsatt skatt ikke oppføres på slike verdiendringer.

EGENKAPITAL

Egenkapital består av innskutt egenkapital som aksjekapital og overkurs, og opptjent egenkapital inkludert risikoutjevningfond.

Risikoutjevningfond

Risikoutjevningfondet kan bare benyttes til å dekke det årlige kravet til økning i premiereserven for enkelte kontrakter når behovet for økningen skyldes risiko knyttet til person. Risikoutjevningfondet skal ikke fordeles på de enkelte kontrakter og klassifiseres som opptjent egenkapital.

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital blir oppført til nominelle verdier. SpareBank 1 Forsikring AS har ved utløpet av 2017 ett ansvarlig lån på 1 milliard kroner.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

Selskapets produkter er alle klassifisert som forsikringskontrakter. Forsikringskontrakter skal vurderes etter IFRS 4. Standarden inneholder ikke spesifikke vurderingsregler utover enkelte mindre forhold. Det tillates anvendelse av regnskapsprinsipper som den enkelte regnskapspliktige har anvendt i tidligere årsregnskap under forutsetning av at de norske reglene om forsikringsmessige avsetningene er tilstrekkelige. For å dokumentere dette må selskapet gjennomføre en tilstrekkelighetstest. SpareBank 1 Forsikring AS gjennomfører årlig en slik test. Dette tilsier at tidligere anvendte prinsipper knyttet til forsikringsmessige avsetninger for livsforsikring kan anvendes.

De forsikringsmessige forpliktelsene innenfor livsforsikring omfatter premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, premiefond, innskuddsfond, reguleringsfond, reguleringsfond for uførepensjon, pensjonsreguleringsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i Finans Norge, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.

Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut i fra prinsippet om at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut ifra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.

Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Dette innebærer at beregningene er utført med de samme forutsetninger som ligger til grunn for beregning av premien for den enkelte forsikringsavtale. Det er foretatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer. Avsetningene gjøres ved hjelp av ulike modeller.

- For gruppeliv (personalgruppeliv, foreningsgruppeliv og grunnforsikringen) avsettes det delvis basert på risikopremie og delvis basert på erstatningshistorikk.
- For kollektiv pensjonsforsikring avsettes med utgangspunkt i ett års risikopremie.
- For individualbransjene avsettes delvis basert på risikopremie og delvis basert på erstatningshistorikk.

IBNR/RBNS er ikke beregnet med diskonteringsrente.

- Premiereserve:

Premiereserven er selskapets avsetning til å møte fremtidige forsikringsmessige forpliktelser. Reserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige premier. Rentesaften som er benyttet ved beregningen er således gjeldende grunnlagsrente for kontrakten.

Den avsatte premiereserven inkluderer administrasjonsreserve.

Finanstilsynet har fastsatt at nytt dødelighetsgrunnlag for kollektiv pensjonsforsikring, K2013, som ble gjeldende fra 2014. For kollektiv ytelsespensjon og fripoliser er kontraktene fullt oppreservert til dette grunnlaget.

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som er meldt, men ikke ferdig oppgjort, og skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp (RBNS og IBNR). Avsetningene dekker også forventede indirekte skadebehandlingskostnader i henhold til forsikringsvirksomhetslovens bestemmelser om forsikringstekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomhet. Erstatningsavsetningen inngår i selskapets premiereserve.

- Pensjonskapital:

Pensjonskapitalen til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje motsvarer verdien av investeringsporteføljen som er tilordnet kontrakten. Selskapet har ikke investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning ovenfor kundene.

- Tilleggsavsetninger:

For å sikre soliditeten i livsforsikringsselskapene kan det foretas tilleggsavsetninger inntil 12 prosent av premiereserven knyttet til den enkelte forsikringskontrakt. Tilleggsavsetningene er betinget kundetildelt overskudd som kan benyttes til å dekke den årlige rentegarantien, dersom avkastningen fra de finansielle eiendelene ikke er tilstrekkelig. Det kan ikke trekkes mer enn ett års rentegaranti det enkelte år.

- Kursreguleringsfond:

Avsetningen tilsvarer netto urealiserte merverdier på finansielle eiendeler, med unntak av investering i eiendom, vurdert til virkelig verdi og som inngår i kollektivporteføljen. Netto urealiserte merverdier fastsettes ved en samlet vurdering av porteføljen. Kursreguleringsfondet kan ikke være negativt.

- Premiefond:

Premiefondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med tradisjonell pensjonsforsikring. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

- Innskuddsfond:

Innskuddsfondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med pensjonsforsikring hvor forpliktelsene er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

- Reguleringsfond:

Fondet er knyttet til alderspensjonsordninger etter Lov om tjenstepensjon som har garantert regulering av pensjonsbeholdningen i opptjeningsperioden. Fondet består av overskudd på pensjonsbeholdningene i opptjeningsperioden ut over garantert årlig reguleringsnivå, samt avkastning på fondet som sådan. Midlene i fondet skal brukes til å dekke oppregulering i opptjeningsperioden i år hvor årets avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke avtalt årlig regulering iht. Lov om tjenstepensjon.

- Pensjonsreguleringsfond:

Fondet er knyttet til alderspensjonsordninger etter Lov om tjenstepensjon som har garantert regulering av pensjoner under utbetaling. Fondet består av overskudd på pensjonsbeholdningene i utbetalingsperioden ut over garantert årlig reguleringsnivå, samt avkastning på fondet som sådan. Midlene i fondet skal brukes til å dekke oppregulering av pensjoner under utbetaling i år hvor årets avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke avtalt årlig regulering iht. Lov om tjenstepensjon.

- Reguleringsfond for uførepensjon:

Fondet består av overskudd på premiereserve knyttet til uførepensjoner under utbetaling ut over det som iht. Lov om tjenstepensjon trengs til årlig oppregulering av uførepensjon under utbetaling. Midlene i fondet skal brukes til å dekke oppregulering iht. Lov om tjenstepensjon i år hvor årets avkastning ikke er tilstrekkelig.

- Pensjonistenes overskuddsfond:

Fondet består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

AVSETNINGSREGLER OG OVERSKUDDSDDELING

Produktgruppe	Forsikringsfond ekskl. erstatningsavsetning og avsetning for løpende uføre	Avsetning for løpende uføre	Overskuddstildeling
Ind. rente og pensjon	Avsetning etter premietariff	Produkter med overskuddsdeling: Årlig beløp ganger utbetalingsperiode eller ganger livrente Uten overskuddsrett: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Til kjøp av tilleggsdekninger, unntatt kontoprodukt: Tilføres konto
Ind. kapital	Avsetning etter premietariff	Årlig beløp ganger utbetalingsperiode	Akkumuleres på kontraktsnivå eller kjøp av tilleggsdekninger. Kontoprodukt: Tilføres konto
Kollektiv pensjon	Avsetning etter premietariff	Ytelsespensjon: I de første 4 årene: 10 ganger utbetalt ytelse maksimert til livrenten ganger utbetalt ytelse. Fripoliser og Risikopensjon: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Tilføres bedriftens premiefond, reguleringsfond for uførepensjon og pensjonistenes overskuddsfond (for fripoliser oppskrives ytelsen)
Ulykke			Uten rett til overskudd
Gruppeliv			Uten rett til overskudd, unntatt gruppeliv med overskuddsfond
Unit Link			Avkastning tilfaller/belastes kunde
Innskuddspensjon og hybridpensjon med investeringsvalg		: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Avkastning tilfaller/belastes kunde
Innskuddspensjon og hybridpensjon med garanti		: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Avkastning tilfaller kunde

PREMIEINNTEKTER

Premieinntekter for egen regning omfatter forfalte bruttopremier fratrukket premie for avgitt gjenforsikring og overførte premiereserver fra andre selskaper. Inntektsføringen er uavhengig av om premien er betalt eller ikke. Ved nytegnning inntektsføres premien når forsikringen blir utstedt. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserven.

ERSTATNINGER

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, overførte forsikringsmidler til andre selskap og endring i erstatningsavsetninger. Avsetning for erstatninger som ikke er ferdigbehandlet eller utbetalt ivaretas ved avsetning til erstatningsavsetningen.

FLYTTING AV LIVSFORSIKRINGSKONTRAKTER

Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond fra annet selskap føres over resultatregnskapet under posten "Premieinntekter for egen regning; Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper" og "Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser; Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringsselskaper". Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond til annet selskap føres under "Erstatninger for egen regning; Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til andre forsikringsselskaper". Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsfondet tilsvarende. Beløpet blir stående som kortsiktig gjeld/tilgodehavende til oppgjør finner sted. Forsinkelsesrenter ved fraflytting føres under "Andre forsikringsrelaterte kostnader".

BRUK AV ESTIMATER

Utarbeidelsen av regnskapet og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker regnskapsført verdi av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimaterne og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlige basert på de underliggende forholdene. Estimaterne kan avvike fra faktiske resultater, men er basert på beste estimat på tidspunkt for regnskapsavleggelsen. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, samt i fremtidige perioder hvis endringene også påvirker fremtidige perioder.

HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamlingen og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

NOTE 2 - RISIKOSTYRING

SpareBank 1 Forsikring AS er gjennom sin virksomhet eksponert mot ulike typer risikoer. Forsikringsrisiko og markedsrisiko utgjør en betydelig del av den totale risikoeksponeringen for selskapet. Forsikrings- og sparepremier mottas på forhånd, og avsettes for å dekke fremtidige utbetalinger til pensjon og erstatning ved sykdom, uførhet og død. Innbetalingene og selskapets egenkapital investeres, og følgelig vil selskapet være eksponert mot markeds- og motpartsrisiko. Selskapets resultat påvirkes blant annet av utviklingen i finansmarkedene, samt utvikling i levealder og sykdom/uførhetsforløp. Enkelthendelser forårsaket av for eksempel feil i systemer, menneskelig feil eller eksterne hendelser kan også påvirke selskapets resultatet negativt. Det er derfor viktig hvordan selskapet kontrollerer og styrer sin risiko. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi og policydokumenter der selskapets risikotoleranse, kapitalmål og risikorammer fastsettes.

ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN

Selskapets rammeverk for risikostyring består av tre forsvarslinjer. Første forsvarslinje utøves av leder av forretnings- og støtteområdene som har ansvaret for den daglige risikostyrings- og risikohåndtering innen eget ansvarsområde. Andre forsvarslinje utøves av kontrollfunksjonene som understøtter styret og ledelsens ansvar. Tredje forsvarslinje utøves av internrevisjonen som overvåker at risikostyring og internkontroll er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll.

Risikostyringen skal bidra til å sikre at etablerte handlingsregler er i overensstemmelse med selskapets risikotoleranse. Selskapets kontrollaktiviteter skal sikre at definerte risikogrenser overholdes, og at eksisterende risikobilde er godt kommunisert i organisasjonen. Selskapets samlede risikoeksponering beskrives i selskapets risikorapport som behandles av styret. SpareBank 1 Gruppen har det overordnede ansvaret for risikostyringen i konsernet.

KONTROLLFUNKSJONER

Selskapet har etablert fire kontrollfunksjoner som har direkte rapporteringslinje til styret.

Risikostyrings- og compliancefunksjonen ivaretas av avdelingen Risikostyring og Compliance. Avdelingen er organisert direkte under administrerende direktør og er uavhengig fra løpende driftsrelaterte oppgaver. Risikostyringsfunksjonen er ansvarlig for å overvåke og videreutvikle selskapets risikostyrings- og internkontrollsystem. I tillegg skal funksjonen ha oversikt over de risikoer selskapet er eller kan bli eksponert for, og hvilken betydning dette har for selskapets solvenssituasjon. Compliancefunksjonen skal avdekke og forebygge risiko relatert til etterlevelse av eksternt og internt regelverk.

Selskapets forsikringsrisiko overvåkes av Aktuarfunksjonen og er organisert uavhengig som et eget forretningsområde direkte under administrerende direktør. Aktuarfunksjonen har blant annet ansvar for å påse at de forsikringstekniske avsetningene er tilstrekkelige.

Internrevisjonen er en uavhengig kontroll- og rådgivningsfunksjon som skal bidra til at organisasjonen på en effektiv og tilfredsstillende måte når sine mål. Internrevisjonen utføres på oppdrag av styret og utføres av eksterne aktører. Internrevisjonen gir råd til ledelsen om selskapets risikostyring og rapporterer direkte til styret.

NOTE 3 - FINANSIELL RISIKO

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av prisbevegelser i markedene for aksjer, renter, eiendom, andre verdipapirer, valuta og kredittspread. Under gjeldende soliditetsregelverk (Solvens II) påvirkes også de forsikringsmessige avsetningene av rentenvået, både ved fastsettelse av beste estimat, samt ved beregning av renterisiko i et stresset scenario. Fall i aksje- og eiendomsmarkedene, økt spreadrisiko og endring i rentenivået er de vesentligste risikofaktorene som kan påvirke selskapets markedsrisiko under gjeldende soliditetsregelverk.

SpareBank 1 Forsikring AS vurderer markedsrisikoen i selskapet ved bruk av stresstester. Selskapet benytter også andre statistiske verktøy og metoder for å vurdere markedsrisikoen. Selskapet arbeider fortløpende med å videreutvikle modeller for måling og overvåkning av risiko. Selskapet har fastsatt et kapitalmål for solvensmarginen. Selskapet har en beredskapsplan som skal følges dersom solvensmarginen faller under forhåndsdefinerte nivåer.

SpareBank 1 Forsikring AS tilbyr pensjonsprodukter som har rentegaranti, det vil si en minsteavkastning som kundene er garantert hvert år. Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er 2,63%, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond.

Selskapets finansielle risiko er i stor grad knyttet til om selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien. Et lavt rentenivå vil øke risikoen for at selskapet ikke oppnår rentegarantien. Dersom avkastningen ikke er stor nok til å dekke den garanterte renten, vil selskapet måtte benytte deler av bufferkapitalen som er bygget opp av tidligere års overskudd. I ett kalenderår kan tilleggsavsetninger kun benyttes for å dekke ett års rentegaranti. Eier er ansvarlig for eventuelt udekket beløp.

Investeringsstrategien og dermed markedsrisikoen for de ulike porteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS skal være tilpasset den risikotoleransen selskapet har for de ulike produkter, kontrakter og ansvarlig kapital. Aktiv risikostyring i kundeporteføljene reduserer sannsynligheten for å ikke oppnå rentegarantien.

Avdeling for Risikostyring og Compliance overvåker markedsrisikoen i selskapet og følger opp rammer og retningslinjer som er gjeldende for selskapet.

VALUTARISIKO

Valutarisiko er definert som økonomisk tap som følge av endringer i valutakurser. Selskapets eksponering i utenlandske papirer var 10 654 mill. kroner per 31.12.17. Som en del av selskapets risikostyring, søkes hoveddelen av valutakursrisikoen i underliggende porteføljer nøytralisert ved valutaterminforretninger.

Eiendeler i utenlandsk valuta er i sin helhet knyttet til investeringsvirksomheten. Disse eiendelene er direkte eller indirekte eksponert mot endring i utenlandsk valuta mot norske kroner. For å nøytralisere denne risikoen benytter selskapet valutaterminer for å sikre underliggende portefølje i annen valuta enn norske kroner. Valutakursbevegelser som medfører gevinst eller tap på sikringskontrakter vil motsvares av tap eller gevinst i underliggende portefølje.

Eiendeler i utenlandsk valuta

Valuta omregnet til NOK 1000	EUR	JPY	USD
Aksjer og andeler	466 721	146 049	1 508 751
Investeringsvalgportefølje	2 151 712	1 850 289	4 530 875
Netto i NOK	2 618 433	1 996 338	6 039 626
Valutakurs	9,82176	0,07261	8,17935

Per 31.12.2017 hadde selskapet inngått følgende valutaterminkontrakter :

NOK 1000	Beløp solgt valuta	Beløp kjøpt NOK
USD Netto Swap + Forwards	948 271	-7 744 044
EUR Netto Swap + Forwards	172 917	-1 701 078
JPY Netto Swap + Forwards	16 274 722	-1 182 880
GBP Netto Swap + Forwards	83 826	-927 728
CHF Netto Swap + Forwards	59 079	-497 049
CAD Netto Swap + Forwards	80 382	-524 310
AUD Netto Swap + Forwards	54 895	-350 611
Nominelt beløp		12 833 882
Markedsverdi valutaterminkontrakter		-93 818

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte sine betalingsforpliktelser ved forfall, eller at det oppstår tap som følge av at selskapet må selge eiendeler for å dekke likviditetsbehovet.

Ved styring av likviditetsrisiko er hovedmålsettingen å sørge for at selskapet til enhver tid kan betale sine forpliktelser innen forfallsdato. Likviditeten er avhengig av hvor lang tid det vil ta å omgjøre verdien av finansielle plasseringer til kontanter. SpareBank 1 Forsikring AS har til enhver tid en kontantbeholdning (bankinnskudd) for å møte kjente kontantstrømmer. Sentralt i styringen av likviditetsrisiko er at en stor del av finansielle investeringer skjer i verdipapirer som er lett omsettelige. En egen likviditetsstrategi er vedtatt av styret. Ved utgangen av 2017 hadde selskapet 1 477 mill. kroner i likvide midler i selskapsporteføljen, som kan dekke tilsvarende utbetalinger på kort tid.

Forfallsstruktur på balanseposter gruppert etter forfallstidspunkt

NOK 1 000	Inntil 6 mnd	6 - 12 mnd	1 - 3 år	3 - 5 år	Mer enn 5 år	Uten forfall	Sum
Aksjer og andeler til virkelig verdi	-	-	-	-	-	17 873 849	17 873 849
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi	0	43 970	1 620 049	3 590 599	1 468 890	13 685 925	20 409 433
Derivater til virkelig verdi	28 395	0	5 094	4 363	0	0	37 852
Andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi	0	0	0	0	0	651 577	651 577
Aksjer tilgjengelig for salg	0	0	0	0	0	527	527
Utlån og fordringer som måles til amortisert kost	0	60 670	350 353	364 566	7 059 139	0	7 834 728
Obligasjoner som holdes til forfall	333 047	0	521 580	350 177	365 945	0	1 570 749
Sum	361 442	104 640	2 497 076	4 309 705	8 893 974	32 211 878	48 378 715

NOTE 4 - FORSIKRINGSRISIKO

VIKTIGE FORUTSETNINGER OG ENDRINGER I DEM

- Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i Finans Norge, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.
- Gjeldende tariff for kollektiv ytelsespensjon og fripoliser er K2013. Kollektiv ytelsespensjon var ferdig oppreservert ved utgangen av 2014 og fripoliser ble ferdig oppreservert ved utgangen av 2016.
- Premier og reserver er fastsatt ut fra det prinsipp at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.
- Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er avsatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

STYRING AV RISIKO FRA FORSIKRINGSKONTRAKTER

Vurdering av forsikringsrisiko

Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.

Kontroll av forsikringsrisiko

I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør anta er inntruffet, hører med i vurderingen. I forbindelse med risikobasert tilsyn har selskapet utarbeidet et rammeverk for styring og kontroll av forsikringsrisiko.

RISIKORESULTAT 2017

Beløp i millioner kroner	Individuell rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
Dødsrisiko (inkl. opplevelsesrisiko)	-1,046	324,506	-14,628	0,000	48,654	357,486
Uførheter	-56,715	-22,518	6,280	0,000	39,870	-33,083
Ulykke	0,000	0,000	0,000	59,214	1,840	61,054
Risikoresultat før tekniske avsetninger	-57,760	301,987	-8,348	59,214	90,364	385,457
Tekniske avsetninger	0,768	-8,489	-0,501	-11,767	-30,218	-50,208
Risikoresultat etter tekniske avsetninger	-56,992	293,498	-8,849	47,446	60,146	335,249
Oppreservering	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Risikoresultat netto	-56,992	293,498	-8,849	47,446	60,146	335,249

Tallene under viser risikoresultat før tekniske avsetninger for 2017 ved en reduksjon i dødelig het på henholdsvis 10 prosent og 20 prosent eller en økning i uførheten på henholdsvis 10 prosent og 20 prosent.

Beløp i millioner kroner	Individuell rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
10 prosent reduksjon i dødelighet	-60,372	317,552	-13,278	59,214	121,119	424,235
20 prosent reduksjon i dødelighet	-62,985	333,117	-18,207	59,214	151,873	463,012
10 prosent økning i uførhet	-97,990	294,237	-39,291	59,214	66,823	282,993
20 prosent økning i uførhet	-138,220	286,487	-70,234	59,214	43,282	180,529

Hvordan risikoresultat påvirker resultat til eier, avhenger av hvilken overskuddsmodell som gjelder for det enkelte produkt.

REASSURANSE

Styret vedtar årlig selskapets reassuransesprogram.

Selskapet har følgende typer reassuransedekninger:

Kvotereassuranse

Ved kvotereassuranse deles forsikringsrisikoen mellom to parter, og på den måten overføres deler av risikoen til en reassurandør, der andelen som overføres er avtalespesifikk.

Eksedentreassuranse (surplus)

I kontraktene er det fastsatt en egenandel etter risikotype. All risiko utover egenandelen reassureres. Eksedentreassuranse er i likhet med kvotereassuranse en proporsjonal ordning, men med den ulikhet at prosentsetsen varierer fra forsikring til forsikring. Eksedentreassuranse benyttes særlig for individuelle forsikringer.

Excess of loss / Katastrofereassuranse

For hver erstatning som overskrider et fast beløp dekker reassurandøren det overskytende beløp, gjerne begrenset til et spesifisert maksimum. En erstatning kan defineres per risiko eller per begivenhet. Eksempel på en excess of loss er katastrofereassuranse. I det tilfelle hvor erstatning defineres per risiko, kan excess of loss til forveksling ligne på eksedentreassuransen.

FORHOLD OG BETINGELSER I FORSIKRINGSKONTRAKTER

Forsikringsrisiko

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet dekninger for uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Innen individuelle kontrakter og gruppeliv tilbys det dødsrisikoforsikringer.

Innen bedriftsbetalt pensjon tilbyr selskapet etterlattedekninger som trer i kraft ved forsikredes død.

Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden har endret de forsikrede uføreytelsene. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt.

Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

Renterisiko

Selskapet har påtatt seg en betydelig renterisiko innenfor rente- og pensjonsforsikring. Selskapets gjennomsnittlig årlige rentegaranti er på 2,79 %, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Nye kontrakter i 2017 er tilbudt med grunnlagsrente 2% ettårige risikodekninger tilknyttet kollektiv pensjon og 0 % for hybridpensjon.

Et vedvarende lavt rentenivå vil øke risikoen tilknyttet rentegarantien. Dersom årlig avkastning ser ut til å bli lavere enn rentegarantien, foretas det enten finansielle tiltak for å sikre avkastning på nivå med rentegarantien og/eller tas det midler fra tilleggsavsetningene for å dekke garantien. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital. I gode finansielle år tilføres det midler fra overskuddet til tilleggsavsetningene tilknyttet ytelsespensjon og fripoliser. Dette er regulert oppad til 12 % av kontraktens premiereserve.

Det er ikke tilleggsavsetning tilknyttet hybridpensjon.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2017
Individuell kapitalforsikring	1,86%
Individuell rente/pensjonsforsikring	2,63%
Kollektiv pensjonsforsikring	2,67%
Gruppelivsforsikring	0,00%
Ulykkesforsikring	0,00%
Samlet	2,63%

OVERSKUDDSMODELLER

Selskapet har produkter med og uten rett til overskudd etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven.

- Ny overskuddsmodell: Kollektiv ytelsespensjon, Hybridpensjon, Innskuddspensjon med avkastningsgaranti, Garantikonto, Individuelle sparekontrakter inngått etter 2008 og Gruppeliv med overskuddsfond.
- Modifisert overskuddsmodell: Fripoliser utgått fra kollektiv pensjon.
- Overskuddsdeling etter tidligere gjeldende regler: Individuell kapital og Individuell pensjon med overskuddsdeling inngått før 2008
- Uten overskuddsrett: Gruppeliv (med unntak av Gruppeliv med overskuddsfond), Kollektiv risikopensjon uten fripolise (unntatt utbetalingsreserve), Individuell rente, Individuell kapital, Ulykke.
- Med investeringsvalg: Innskuddspensjon med investeringsvalg, Individuell kapital, Individuell rente.

TILDELING AV OVERSKUDD

Hvorledes overskuddet tildeles hver enkelt kunde bestemmes ut fra hvilken produktgruppe kontrakten tilhører.

For individuelle kapitalforsikringer akkumuleres overskuddet på den enkeltes kontrakt og utbetales sammen med forsikringssummen.

Innen individuelle rente- og pensjonsforsikringer oppskrives den sikrede ytelsen med overskuddet. Individuelle forsikringer utgått fra kollektive ordninger behandles på tilsvarende måte.

For kollektive pensjonsordninger tilføres overskuddet ordningens tilhørende premiefond og pensjonistenes overskuddsfond etter regelverket fastsatt i lov om foretakspensjon. For hybridpensjon tilføres overskuddet etter reglene i tjenestepensjonsloven.

Flytteretten, hvor oppgjørsfristen kun er to måneder etter oppsigelsesfristens utløp for kontrakter hvor flytteverdien overstiger 300 mill. kroner, kan utgjøre en likviditetsrisiko dersom en eller flere større kontrakter flyttes i løpet av kort tid. En større fraflytting enn tilflytting over tid vil ha effekt på fremtidig kontantstrøm.

Generelt vil endringer i rammebetingelser for næringen kunne påvirke fremtidige kontantstrømmer.

Forfallsanalyse

Beste estimat for når forpliktelsene for spareforsikringer forfaller til utbetaling. I estimatet er det hensyntatt avgang. For kollektiv ytelsespensjon er ikke ny opptjening hensyntatt.

2017

mill kr	Bokført	0-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år
Utbetalinger (ikke diskontert)		4 149	3 748	3 261	2 776
Totale premiereserve, netto	14 089				

KONSENTRASJON AV FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsbestanden er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppe-forsikringer der forsikringsrisikoen ikke er konsentrert.

NOTE 5 - SOLVENS II KAPITALKRAV

I Solvens II-balansen verdsettes alle eiendeler og forpliktelser til markedsverdi. Dette medfører vesentlige endringer sammenlignet med regnskapsregelverket, med hensyn til hvordan forpliktelsene verdsettes. For eiendeler er de vesentligste endringene knyttet til at hold-til-forfall obligasjoner verdsettes til markedsverdi, immaterielle eiendeler verdsettes til null og hvordan gjenforsikringsfordringer verdsettes. Forpliktelsene blir verdsatt etter markedsbaserte metoder, hvilket medfører økt kompleksitet. Blant annet inngår alle inn- og utgående kontantstrømmer innenfor kontraktens grense til verdsettelse av forpliktelsene. Forpliktelsene diskonteres til nåverdi etter en definert markedsbasert rentebane gitt av EIOPA.

Opplysningene er basert på foreløpige beregninger pr 31.12.17.

Pr. 31.12.2017 utgjør differansen mellom den regnskapsmessige verdien og markedsverdien av forsikringstekniske avsetninger 6,0 MRD. Dette inngår som et kapitalbidrag (avstemmingsreserve) i solvenskapitalen (ansvarlig kapital). Under Solvens II består forsikringstekniske avsetninger av et beste estimat og en risikomargin. Beste estimat skal utgjøre forventningsverdien av diskonterte fremtidige kontantstrømmer. Risikomargin er et påslag som skal reflektere kapitalkostnaden et annet selskap vil ha ved overtakelse av selskapets forpliktelser.

FORPLIKTELSE

Tabellen viser forpliktelser under Solvens II sammenlignet med regnskapsmessig verdi pr. 31.12.2017.

Forpliktelser per 31.12.17 (MNOK)	Solvens II verdi	Regnskapsmessig verdi	Differanse
Forsikringstekniske avsetninger	41 759	47 758	-6 000
Kontantinnskudd fra ressurandør	300	261	39
Utsatt skatt	2 413	837	1 576
Derivater	14	106	-92
Andre forpliktelser	1 144	1 144	
Totale forpliktelser eksklusive ansvarlig	45 631	50 106	-4 475
Ansvarlig lånekapital	1 000	1 000	

EIENDELER

Tabellen viser eiendeler under Solvens II sammenlignet med regnskapsmessig verdi pr. 31.12.2017.

Eiendeler per 31.12.17 (MNOK)	Solvens II verdi	Regnskapsmessig verdi	Differanse
Immaterielle eiendeler		137	-137
Investeringer i kollektiv- og	29 074	28 571	503
Investeringer i investeringsvalgporteføljen	24 894	25 000	-106
Andre eiendeler	402	402	
Fordringer	563	570	-7
Totale eiendeler	54 934	54 681	253

SOLVENSKAPITAL

Selskapets solvenskapital består pr. 31.12.2017 av basiskapital – kapitalgruppe 1 og basiskapital – kapitalgruppe 2. Solvenskapitalen beregnes som differansen mellom verdien av eiendeler og forpliktelser med tillegg av ansvarlig lånekapital. Selskapet har ingen supplerende kapital pr. 31.12.2017.

I henhold til Solvens II-forskriften deles solvenskapitalen inn i tre kapitalgrupper oppgitt i tabellen nedenfor.

Solvenskapital per 31.12.17 (MNOK)	Total	Tier 1 ubegrenset	Tier 1 begrenset	Tier 2	Tier 3
Innskutt egenkapital	2 696	2 696			
Annen opptjent egenkapital	837	837			
Risikoutjevningfond	42			42	
Ansvarlige lån	1 000			1 000	
Kapitalbidrag (Avstemmingsreserve)	6 000	6 000			
Effekt eiendeler	345	345			
Effekt utsatt skatt	-1 576	-1 576			
Effekt kontantinnskudd reassurandør	-39	-39			
Total solvenskapital	9 303	8 262		1 042	

Hele selskapets solvenskapital på 9,3 MRD kan benyttes til å dekke solvenskapitalkravet.

SOLVENSKAPITALKRAV OG SOLVENSMARGIN

Solvenskapitalkravet beregnes ved å stresse de estimerte markedsverdiene ved forhåndsdefinerte stress etter standardmetoden gitt av Solvens II regelverket.

Solvenskapitalkrav SB1F AS	MNOK
Brutto tall risikomoduler	31.12.2017
Markedsrisiko	4 768
Livsforsikringsrisiko	5 114
Helseforsikringsrisiko	2 302
Motpartsrisiko	115
Kapitalkrav før diversifisering totalrisiko	12 300
Korrelasjonseffekt totalrisiko	-3 441
Kapitalkrav før operasjonell risiko	8 859
Operasjonell risiko	185
Risikoreduserende effekt utsatt skattefordel	-1 857
Risikoreduserende effekt forsikringstekniske	-1 617
Kapitalkrav	5 570
Solvenskapital	9 303
Solvensmargin	167%
Minstekapitalkrav faktisk	1 392
Minstekapitalkrav før anvendelse av nedre	1 040

Selskapets solvensmargin pr. 31.12.2017 er på 167 prosent uten bruk av overgangsregler.

Selskapets største risikoeksponering er livsforsikringsrisiko etterfulgt av markedsrisiko og helseforsikringsrisiko.

NOTE 6 - BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE

NOK 1 000	Ind.rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv rente og pensjon	Gruppeliv	Ulykke	Selskapets midler	Totalt
RESULTATREGNSKAP:							
Premieinntekter	717 993	1 111 324	4 941 023	628 150	243 142		7 641 632
Inntekter fra finansielle eiendeler	446 651	78 880	1 027 838	92 631	23 187	2 680	1 671 866
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	253 500	267 111	1 957 360				2 477 971
Andre forsikringsrelaterte inntekter	9 530	9 407	92 385	5 942	7 907		125 171
Erstatninger	-620 610	-495 911	-1 255 803	-426 891	-68 264		-2 867 479
Endring i forsikringsmessige avsetninger	-143 517	35 461	-1 197 194	-56 151	-12 477	-579	-1 374 458
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	-280 948	-396 111	-5 098 237				-5 775 295
Overskudd på avkastningsresultatet	-89 615	-5 578	-161 187	-32 830			-289 210
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-192 598	-232 419	-362 839	-98 784	-139 867	-42	-1 026 549
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-550	-697	-1 906	-2 596	-5 261	-7	-11 018
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	99 836	371 467	-58 560	109 471	48 367	2 052	572 631
Avkastning på selskapets midler						262 909	262 909
Sum	99 836	371 467	-58 560	109 471	48 367	264 961	835 540

Resultatanalyse:

Risikoresultat	-56 992	293 498	-9 861	60 147	47 446		334 239
Administrasjonsresultat	15 539	44 434	-58 775	15 792	-11 534	-42	5 414
Avkastningsresultat	233 463	39 113	399 821	66 362	12 455	2 094	753 306
Vederlag for rentegaranti	627	0	21 948				22 575
Resultat til fordeling	192 637	377 045	353 133	142 301	48 367	2 052	1 115 534
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	-3 186		-242 379				-245 566
Midler tilført/overført kunder	-89 615	-5 578	-169 314	-32 830			-297 337
Avkastning på selskapets midler						262 909	262 909
Resultat av teknisk regnskap	99 836	371 467	-58 560	109 471	48 367	264 961	835 540

BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE - DELBRANSJER

Individuell rente og pensjon

NOK 1 000	Overskudds-modell etter FVL §§ 3-13 og 3-14	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investerings- valg	Sum
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter	13 107	4 596	494 931	205 359	717 993
Inntekter fra finansielle eiendeler	6 659	292 393	147 002	597	446 651
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen				253 500	253 500
Andre forsikringsrelaterte inntekter			181	9 349	9 530
Erstatninger	-8 663	-346 716	-111 963	-153 268	-620 610
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser	-10 123	214 614	-348 872	864	-143 517
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg				-280 948	-280 948
Overskudd på avkastningsresultatet		-89 615			-89 615
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-448	-27 006	-138 303	-26 841	-192 598
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-22	-12	-575	59	-550
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	510	48 254	42 401	8 671	99 836

Resultatanalyse:

Risikoresultat	-296	2 614	-57 312	-1 999	-56 993
Administrasjonsresultat	178	-10 445	15 555	10 251	15 539
Avkastningsresultat	3 187	145 700	84 158	419	233 464
Vederlag for rentegaranti	627				627
Resultat til fordeling	3 696	137 869	42 401	8 671	192 637
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	-3 186				-3 186
Resultat til kunder		-89 615			-89 615
Resultat av teknisk regnskap	510	48 254	42 401	8 671	99 836

Individuell kapital

NOK 1 000	Overskudds-modell etter FVL §§ 3-13 og 3-14	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investeringsvalg	Sum
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter		13 407	772 120	325 797	1 111 324
Inntekter fra finansielle eiendeler	15 198	38 380	25 250	52	78 880
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen				267 111	267 111
Andre forsikringsrelaterte inntekter			181	9 226	9 407
Erstatninger	-50 028	-61 827	-202 883	-181 173	-495 911
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser	33 885	27 196	-24 021	-1 599	35 461
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg				-396 111	-396 111
Overskudd på avkastningsresultatet		-5 578			-5 578
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-3 218	-8 568	-190 670	-29 963	-232 419
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-57	-6	-419	-215	-697
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-4 220	3 004	379 558	-6 875	371 467

Resultatanalyse:

Risikoresultat	-13	-10 069	303 580	-1	293 497
Administrasjonsresultat	-1 211	-4 974	57 526	-6 907	44 434
Avkastningsresultat	-2 996	23 625	18 452	33	39 114
Vederlag for rentegaranti					
Resultat til fordeling	-4 220	8 582	379 558	-6 875	377 045
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger					
Resultat til kunder		-5 578			-5 578
Resultat av teknisk regnskap	-4 220	3 004	379 558	-6 875	371 467

Ulykke

NOK 1 000	Overskudds-modell etter FVL §§ 3-13 og 3-14	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investerings- valg	Sum
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter			243 142		243 142
Inntekter fra finansielle eiendeler			23 187		23 187
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			0		0
Andre forsikringsrelaterte inntekter			7 907		7 907
Erstatninger			-68 264		-68 264
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser			-12 477		-12 477
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg					
Overskudd på avkastningsresultatet					
Forsikringsrelaterte driftskostnader			-139 867		-139 867
Andre forsikringsrelaterte kostnader			-5 261		-5 261
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP			48 367		48 367
Resultatanalyse:					
Risikoresultat			47 446		47 446
Administrasjonsresultat			-11 534		-11 534
Avkastningsresultat			12 455		12 455
Vederlag for rentegaranti					
Resultat til fordeling			48 367		48 367
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger					
Resultat til kunder					
Resultat av teknisk regnskap			48 367		48 367

Kollektiv rente og pensjon

	Foretaks-		Foretaks-	Tjeneste-	Tjeneste-	Tjeneste-	Pensjons-	Innskudds-	Innskudds-	Pensjons-	Pensjons-	Sum
	pensjons-	Fripoliser	ordn uten	pensjons-	pensjons-	ordn uten	bevis	ordninger	ordninger	kapitalbevis	kapitalbevis	
NOK 1 000	ordn uten	uten	rett til andel	ord uten	ord med	rett til andel	uten	uten	med	uten	med	
	inves valg	inves valg	av oversk	inves valg	inves valg	av oversk	inves valg	inves valg	inves valg	inves valg	inves valg	
RESULTATREGNSKAP:												
Premieinntekter	305 296	32 998	13 657	211 760	175 227	142 262	3 193	60 403	3 779 976		216 251	4 941 023
Inntekter fra finansielle eiendeler	214 404	690 151	4 435	16 126	229	16 185	838	26 394	36 658	22 418		1 027 838
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen					37 827				1 329 022		590 511	1 957 360
Andre forsikringsrelaterte inntekter	399				1 333			3 657	57 326	3 384	26 286	92 385
Erstatninger	-77 137	-324 776	-12 872	98	-105	-1 599	-99	-31 812	-534 847	-11 809	-260 845	-1 255 803
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse-kontraktfastsatte forpliktelser	-311 246	-341 152	-2 863	-221 005	-6 696	-171 040	-3 212	-34 607	-117 221	11 848		-1 197 194
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse-særskilt investeringsvalg					-209 498				-4 430 615		-458 124	-5 098 237
Overskudd på avkastningsresultatet	-94 362	-17 327	-1 585	-11 549		-649	-566	-18 574		-16 575		-161 187
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-37 804	-31 088	-6 190	-18 000	-22 987	-21 992	-4 915	-10 612	-148 836	-7 558	-52 857	-362 839
Andre forsikringsrelaterte kostnader	1 436	-330	-14	-31		-433	-1	-90	-2 006	-81	-356	-1 906
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	986	8 476	-5 432	-22 601	-24 670	-37 266	-4 762	-5 241	-30 543	1 627	60 866	-58 560

Resultatanalyse:

Risikoresultat	19 735	10 405	758	-5 339	-3 433	-31 439	-10		-92	-5	-441	-9 861
Administrasjonsresultat	-27 517	76	-6 190	-17 573	-21 237	-5 827	-4 881	-6 704	-30 451	222	61 307	-58 775
Avkastningsresultat	86 317	255 876	1 585	11 549	26	649	566	18 574	8 104	16 575		399 821
Vederlag for rentegaranti	18 635			311			129	1 463		1 410		21 948
Resultat til fordeling	97 170	266 357	-3 847	-11 052	-24 644	-36 617	-4 196	13 333	-22 439	18 202	60 866	353 133
Avsetning til/ anvendelse av tilleggsavsetninger	-1 825	-240 554										-242 379
Resultat til kunder	-94 359	-17 327	-1 585	-11 549	-26	-649	-566	-18 574	-8 104	-16 575		-169 314
Resultat av teknisk regnskap	986	8 476	-5 432	-22 601	-24 670	-37 266	-4 762	-5 241	-30 543	1 627	60 866	-58 560

NOTE 7 - KONTRAKTSFASTSATTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

NOK 1 000	Premie- reserve	Tilleggs- avsetninger	Kursreg.- fond	Premiefond/ innsk.fond	Sum
Sum kontraktfastsatte forsikringsforpliktelser 01.01.2017	18 385 452	616 140	1 892 390	358 972	21 252 954
<i>Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:</i>					
Netto resultatførte avsetninger	786 526	-26 562	394 575	2 507	1 157 046
Overskudd på avkastningsresultatet	139 126	245 566		101 201	485 892
Overskudd på risikoresultatet	17 067			32 048	49 115
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	942 719	219 004	394 575	135 756	1 692 053
<i>Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:</i>					
Overføringer mellom fond	19 318			-83 400	-64 082
Andre ikke resultatførte endringer	-1 532	7 244		-22 750	-17 038
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	17 786	7 244		-106 150	-81 120
Sum kontraktfastsatte forsikringsforpliktelser 31.12.2017	19 345 956	842 388	2 286 965	388 578	22 863 887

NOTE 8 - FORSIKRINGSFORPLIKTELSER MED INVESTERINGSVALG

NOK 1 000	Premiereserve	Premiefond, innsk.fond	Sum
Sum forsikringsforpliktelser med investeringsvalg 01.01.2017	18 759 543	396 901	19 156 444
<i>Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:</i>			
Netto resultatført avsetning	5 740 003	35 292	5 775 296
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	5 740 003	35 292	5 775 296
<i>Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:</i>			
Overføring mellom fond	-22 124		-22 124
Overføring til/fra selskapet		23 703	23 703
Andre ikke resultatførte endringer		-38 860	-38 860
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-22 124	-15 157	-37 282
Sum forsikringsforpliktelser med investeringsvalg 31.12.2017	24 477 422	417 035	24 894 458

NOTE 9 - FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Premiereserve mv	Tilleggs- avsetninger	Premiefond, innskuddsfond og for regulering av pensjoner mv
Individuell rente/pensjon	7 129 114	172 720	
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven §3-13 og §3-14	84 852	8 277	
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	2 832 218	164 443	
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	2 009 589		
- Investeringsvalg	2 202 455		
Individuell kapital	3 073 886	7 765	
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven §3-13 og §3-14	180 451		
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	378 027	7 765	
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	332 263		
- Investeringsvalg	2 183 145		
Kollektiv rente- og pensjonsforsikring	31 862 608	661 903	663 189
- Foretakspensjonsordninger uten investeringsvalg	1 832 184	120 229	215 996
- Foretakspensjonsordninger uten rett til andel av overskudd	61 595		
- Ytelsesbaserte pensjonsordninger med investeringsvalg			
- Fripoliser uten investeringsvalg	8 142 910	541 674	
- Tjenestepensjonsordninger uten investeringsvalg	313 698		18 417
- Tjenestepensjonsordninger uten rett til andel av overskudd	254 263		322
- Tjenestepensjonsordninger med investeringsvalg	475 420		31 685
- Innskuddspensjonsordninger uten investeringsvalg	301 561		11 419
- Innskuddspensjonsordninger med investeringsvalg	13 769 307		385 350
- Pensjonskapitalbevis uten investeringsvalg	298 101		
- Pensjonskapitalbevis med investeringsvalg	6 390 955		
- Pensjonsbevis uten investeringsvalg	22 614		
Gruppeliv	1 290 915		142 423
Ulykkesforsikring			
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	466 855		
Sum forsikringsforpliktelser pr 31.12.17	43 823 378	842 388	805 613

NOTE 10 - NYTEGNING

PREMIE I TILKNYTNING TIL SALG AV FORSIKRINGER (NYTEGNING) DE SISTE TO ÅR

NOK 1 000	Ind. rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Totalt
2017	304 703	287 742	411 244	42 241	1 427	1 047 357
2016	72 670	160 421	390 343	43 174	5 009	671 617

NOTE 11 - FLYTTING TIL OG FRA LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Sum 2017	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Sum 2016
MOTTATTE MIDLER								
Premiereserve	11 855	19 724	1 584 383	1 615 961	20 996	14 303	1 623 458	1 658 758
Kursreserve/tilleggsavsetninger							8	8
Overføringer over resultatregnskapet - mottatt	11 855	19 724	1 584 383	1 615 961	20 996	14 303	1 623 466	1 658 766
Premiefond overført direkte i balansen - mottatt			45 188	45 188			48 418	48 418
Totalt mottatte midler	11 855	19 724	1 629 571	1 661 149	20 996	14 303	1 671 884	1 707 184
Antall kontrakter mottatte midler	138	81	805	1 024	87	36	694	817
AVGITTE MIDLER								
Premiereserve	5 381	6 367	720 089	731 837	4 252	2 931	415 541	422 724
Tilleggsavsetninger	24			24	60			60
Kursreserve	58			58	128			128
Overføringer over resultatregnskapet - avgitt	5 463	6 367	720 089	731 919	4 440	2 931	415 541	422 912
Premiefond overført direkte i balansen - avgitt			16 749	16 749			11 270	11 270
Totalt avgitte midler	5 463	6 367	736 838	748 668	4 440	2 931	426 811	434 182
Antall kontrakter avgitte midler	38	39	611	688	31	26	583	640

NOTE 12 - ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum 2017	Sum 2016
Utbetalte erstatninger	591 640	326 829	535 053	118 992	504 744	2 077 258	1 978 035
Gjenkjøp	24 532	165 856	661			191 049	142 938
Brutto utbetalte erstatninger	616 172	492 685	535 714	118 992	504 744	2 268 306	2 120 973
-Gjenforsikringsandel	-1 025	-3 141		-50 727	-77 853	-132 746	-125 988
Overføring av premiereserve, og kursreserver til andre selskaper	5 462	6 367	720 090			731 919	422 912
Sum erstatninger for egen regning	620 609	495 911	1 255 804	68 265	426 891	2 867 479	2 417 897

NOTE 13 - INNETEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER

NOK 1 000	2017	2016
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		
<i>Aksjer og andeler</i>		
Utbytte mv. fra aksjer og andeler	19 276	9 144
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av aksjer og andeler	2 619 583	544 109
Sum netto inntekter aksjer og andeler	2 638 859	553 253
<i>Obligasjoner og sertifikater</i>		
Mottatte og opptjente renteinntekter mv.	615 328	322 861
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av rentepapirer	-26 018	205 594
Sum netto inntekter fra obligasjoner, sertifikater, rentefond og andre verdipapirer med fast avkastning	589 310	528 455
<i>Andre finansielle instrumenter</i>		
Mottatte og opptjente renteinntekter mv.	-877	11 593
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av derivater og andre finansielle instrumenter	142 732	321 678
Sum netto inntekter fra derivater og andre finansielle instrumenter	141 855	333 271
Netto inntekter fra obligasjoner vurdert til amortisert kost		
Mottatte og opptjente renteinntekter obligasjoner holdt til forfall	86 295	116 055
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av obligasjoner holdt til forfall	4 166	2 388
Sum netto inntekter fra obligasjoner som holdes til forfall	90 460	118 443
Mottatte og opptjente renteinntekter andre obligasjoner til amortisert kost	235 438	197 349
Netto urealisert og realisert gevinst/tap andre obligasjoner til amortisert kost	-228	-655
Sum netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	235 209	196 694
Netto inntekter fra verdipapirer tilgjengelig for salg		
Netto gevinst ved realisasjon av aksjer	45	
Sum netto inntekter fra verdipapirer tilgjengelig for salg	45	
Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser	3 695 738	1 730 116

NOTE 14 - KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

2017

NOK 1 000	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Aksjer og andeler				17 873 849	527		17 874 376
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	7 834 728	1 570 749		20 409 433			29 814 910
Andre finansielle eiendeler				651 577			651 577
Derivater			37 852				37 852
Sum finansielle eiendeler	7 834 728	1 570 749	37 852	38 934 859	527		48 378 715

Finansielle forpliktelser

Ansvarlig lån						1 000 000	1 000 000
Derivater						105 922	105 922
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring						224 720	224 720
Sum finansielle forpliktelser						1 330 642	1 330 642

Finansielle forpliktelser fordelt på forfall

NOK 1 000	< 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Total
Ansvarlig lån				1 000 000		1 000 000
Derivater	135 823	-29 901				105 922
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	224 720					224 720
Sum finansielle forpliktelser	360 543	-29 901		1 000 000		1 330 642

2016

NOK 1 000	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Aksjer og andeler				13 702 652	1 278		13 703 930
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	6 442 126	1 900 275		19 139 369			27 481 770
Andre finansielle eiendeler				364 376			364 376
Derivater			4 727				4 727
Sum finansielle eiendeler	6 442 126	1 900 275	4 727	33 206 397	1 278		41 554 803

Finansielle forpliktelser

Ansvarlig lån						1 000 000	1 000 000
Derivater			128 072			-	128 072
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring						150 403	150 403
Sum finansielle forpliktelser			128 072			1 150 403	1 278 475

Finansielle forpliktelser fordelt på forfall

NOK 1 000	< 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Total
Ansvarlig lån				1 000 000		1 000 000
Derivater	127 228	844				128 072
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	150 403					150 403
Sum finansielle forpliktelser	277 631	844		1 000 000		1 278 475

NOTE 15 - VERDSETTELSESHIERARKI

Hoveddelen av selskapets finansielle eiendeler er vurdert til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp den enkelte eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle eiendeler og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Eiendelene klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av eiendelen.

Nivå 1

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendels virkelige verdi. Eiendeler klassifiseres i nivå 1 dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert under nivå 1

- Andeler i aksje-, obligasjons- og pengemarkedsfond
- Børsnoterte aksjer, statsobligasjoner og statssertifikater med fast avkastning

Nivå 2

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi for eiendelen ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 2 dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle instrumenter er klassifisert under nivå 2

- Valutateterminer, fremtidige renteavtaler og valutaswapper hvis virkelig verdi er derivert fra verdien av underliggende instrument
- Obligasjoner og sertifikater som ikke er noterte, eller er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt

Nivå 3

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 3 dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata.

Selskapet har en helt ubetydelig post klassifisert under nivå 3.

Bevegelser mellom nivåene skjer når karakter rundt input til verdsettelse endrer seg.

Året 2017

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg			527	527
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	31 880 260	7 054 599		38 934 859
Herav aksjer og andeler	17 873 849			17 873 849
Herav obligasjoner og sertifikater	14 006 411	6 403 022		20 409 433
Herav andre verdipapirer		651 577		651 577
Finansielle derivater		37 852		37 852
Herav valutainstrumenter		28 395		28 395
Herav renteinstrumenter		9 457		9 457
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	31 880 260	7 092 451	527	38 973 238
Derivater		105 922		105 922
Herav valutainstrumenter		105 922		105 922
Finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi		105 922		105 922

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Inngående balanse	1 278		
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	49		
Kapitalnedsettelse	-800		
Utgående balanse	527		

Totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført over resultatet

Totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over resultatet	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virk verdi over resultatet	2 638 859	589 310	141 855
Sum netto totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over	2 638 859	589 310	141 855

Året 2016

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg			1 278	1 278
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	25 619 397	7 587 000		33 206 397
Herav aksjer og andeler	13 702 652			13 702 652
Herav obligasjoner og sertifikater	11 916 745	7 222 624		19 139 369
Herav andre verdipapirer		364 376		364 376
Finansielle derivater		4 727		4 727
Herav renteinstrumenter		4 727		4 727
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	25 619 397	7 591 727	1 278	33 212 402
Derivater		128 072		128 072
Herav aksjeinstrumenter		844		844
Herav valutainstrumenter		127 228		127 228
Finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi		128 072		128 072

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og serifikater	Andre verdipapirer
<hr/>			
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Inngående balanse	1 315		
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	-37		
<hr/>			
Utgående balanse	1 278		
<hr/>			

Totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført over resultatet

Totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over resultatet	Aksjer og andeler	Obligasjoner og serifikater	Andre verdipapirer
<hr/>			
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virk verdi over resultatet	553 253	528 455	333 271
<hr/>			
Sum netto totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over	553 253	528 455	333 271
<hr/>			

Overføring mellom nivå 1 og 2

Finansielle instrumenter til virkelig verdi	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
<hr/>			
Overført fra nivå 2 til nivå 1 - FVO		60 923	
<hr/>			

NOTE 16 - FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

NOK 1 000	Organisasjonsnummer	Antall	Anskaffelses kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
Norske aksjefond:				
ALFRED BERG KAPITALFORVALTNING INDEKS I	956 241 308	750 639	177 775	271 594
ALFRED BERG KAPITALFORVALTNING AKTIV	956 241 308	95 358	32 236	143 036
DANSKE NORSKE AKSJER INST II	990 446 881	216 237	336 589	597 633
HOLBERG FONDENE HOLBERG NORGE	982 524 490	1 462 341	583 555	725 630
ODIN NORGE	980 146 618	109 164	227 026	361 306
PARETO ASSET MGMT AKSJE NORGE I NOK ACC	977 287 677	87 340	445 716	645 070
Sum norske aksjefond		2 721 079	1 802 897	2 744 269
Utland Private Equity:				
HARBOURVEST INTL PEP IV-DIRECT FD			7 743	540
HARBOURVEST INTL PEP IV-PSHP FD			17 143	4 086
Sum utland Private Equity			24 886	4 626
Utenlandske aksjefond:				
AMO JAPAN STOCK PICK CONCENTRATED EQTY		1 151 146	902 404	1 225 745
ARCTIC FUNDS PLC AURORA LIFESCIENCE C NOK		581 718	590 067	629 570
BNP PARIBAS INVESTMENT PARTNERS LUX PARVEST EQTY BEST SELC EUROPE I ACC		19 532	32 000	48 531
C WORLDWIDE MEDICAL		12 532	20 908	57 149
DELPHI EUROPE EUROPE NOK NAV		16 570	31 266	58 840
DNB ASSET MGMT MILJOINVEST NOK ACC		1 038 768	420 433	682 736
DNB NORDIC TECHNOLOGY		446 150	181 561	604 931
EAST CAPITAL (LUX) BALKAN FD C EUR		340 068	30 807	44 826
HOLBERG NORDEN		72 183	19 085	30 524
INVESCO ASSET MANAGEMENT JAPANESE EQUITYCORE		263 693	20 437	46 722
INVESCO MANAGEMENT SA JAPANESE EQUITY ADVANTAGE C JPY ACC NAV		228 898	29 911	89 382
KLP KAPITAL AS AKSJEASIA INDEKS I		87 514	60 042	155 455
KLP KAPITAL AS AKSJEEUROPA INDEKS I		74 313	50 756	131 556
KLP KAPITAL AS AKSJEGLOBAL INDEKS II		256 891	512 680	612 841
KLP KAPITAL AS AKSJEUSA INDEKS USD		27 113	155 515	619 204
LEGG MASON GBL FD CLEARBRIDGE US AGGSV GROWTH		711 202	1 032 425	1 426 427
LEGG MASON GBL FD CLEARBRIDGE VALUE PREMACC		1 281 520	1 088 246	2 017 574
MAN FUNDS PLC MAN GLG EUROPEAN EQUITY I C		1 128 357	937 256	1 072 782
MAN FUNDS PLC MAN GLG JPN COREALPHA EQTY		5 876	5 862	9 262
MAN FUNDS PLC MAN GLG JPN COREALPHA EQTY		401 295	357 870	670 978
MORGAN STANLEY IF EUROPEAN EQUITY FUND ZEUR		132 025	34 053	56 926
MORGAN STANLEY IF US ADVANTAGE A CAP		318 956	67 193	204 585
ODIN FORVALTNING A EMERGING MARKETS		337 348	65 419	103 127
ODIN FORVALTNING A ODIN EUROPA NOK		1 509 869	172 635	303 906
ODIN FORVALTNING A ODIN NORDEN ACC NOK NAV		133 345	152 199	343 011
ODIN FORVALTNING A ODIN OFFSHORE ACC EURNAV		518 487	88 229	82 569
ODIN FORVALTNING A ODIN SVERIGE NOK ACC		20 291	78 897	94 009
ODIN FORVALTNING A S-ODIN AKSJE		1 050 975	162 096	171 351
ODIN FORVALTNING AS ODIN FINLAND NOK ACCNAV		9 880	53 358	89 023
ODIN GLOBAL		961 926	117 579	236 730
SCHRODER INV MGMT EMG MARKETS I USD ACC NAV		513 077	27 603	96 848
SCHRODER INV MGMT EUROPEAN VALUE I EUR ACC		108 369	29 947	97 629
SCHRODER INV MGMT EURP EQTY YLD A EUR ACC NAV		4 318	467	834

SCHRODER INV MGMT GREATER CHINA A CAP	30 999	12 010	16 455
SCHRODER INV MGMT LUX SA EUROPEAN EQUITY	5 637	3 257	3 693
SCHRODER INV MGMT LUX SA JAPANESE EQUITY A JPY	9 825	440	904
SCHRODER INV MGMT LUX SA PACIFIC EQUITY'A'ACCUM	65 227	9 295	10 909
SCHRODER INV MGMT LUX SA EUROPEAN OPPORTUNITIES I EUR ACC	924 420	628 631	1 179 435
SCHRODER INV MGMT LUX SA GREATER CHINA ICAP	73 369	10 650	51 211
SCHRODER INV MGMT US SMALL & MID CAP EQUITY I	64 544	49 159	217 214
SCHRODER INV MGMT US SMALL & MID-CAP EQUITY A	1 776	3 982	4 664
SEB CONCEPT BIOTECHNOLOGY	72 153	16 834	67 747
SKAGEN FUNDS GLOBAL A NOK ACC NAV	14 756	15 212	24 921
SKAGEN FUNDS SKAGEN KON-TIKI A NOK ACC	40 305	24 801	37 029
SKAGEN VEKST FUND-A	6 992	10 414	17 138
SR- UTBYTTE A	2 654	4 068	5 035
SR-KOMBINASJON A	20	24	30
WELLS FARGO (LUX) US ALL CAP GWTH I ACC USD	584 328	687 601	1 372 986
Sum utenlandske aksjefond	15 661 204	9 005 584	15 124 954
Sum aksjer og andeler til virkelig verdi	18 382 283	10 833 367	17 873 849

		2017	2016
		Bokført verdi/ virkelig verdi	Bokført verdi/ virkelig verdi
NOK 1 000			
Obligasjoner og sertifikater			
Norske	Risikovekting		
Stats og statsgaranterte	0%	320 486	66 985
Kredittforetak og bank	10%	2 058 880	3 003 038
Kommuner, kommunale aksjeselskaper, fylker, stats og statsgaranterte	20%	198 055	847 553
Kredittforetak og bank	20%	925 664	560 572
Obligasjonsfond	20%	5 865 151	4 720 694
Pengemarkedsfond	20%	3 301 365	2 835 752
Obligasjonsfond	50%	2 112 037	1 528 245
Kredittforetak og bank	100%	498 581	701 946
Obligasjonsfond	100%		350 283
Pengemarkedsfond	100%	221 696	455 105
Industriforetak	100%	525 467	514 597
Sum norske obligasjoner og sertifikater		16 027 382	15 584 769
Utenlandske			
Stats og statsgaranterte	0%		629 214
Utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10%	356 586	333 591
Kommuner, kommunale aksjeselskaper, fylker, stats og statsgaranterte	20%	117 814	25 052
Kredittforetak og bank	20%	127 306	231 964
Obligasjonsfond	20%	934 780	792 663
Obligasjonsfond	100%	1 250 896	1 106 096
Kredittforetak og bank	100%	828 080	230 872
Industriforetak	100%	766 588	205 148
Sum utenlandske obligasjoner og sertifikater		4 382 051	3 554 600
Sum obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		20 409 433	19 139 369

NOK 1 000	2017	2016
	Bokført verdi/ virkelig verdi	Bokført verdi/ virkelig verdi
Andre verdipapirer		
Hedgefond	24	24
Andre finansielle eiendeler	651 553	364 352
Sum andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi	651 577	364 376

NOTE 17 - FINANSIELLE EIENDELER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

NOK 1 000	Vekting	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig
		2017	2017	2016	2016
Stats og statsgaranterte	0%	206 744	235 140	237 869	272 037
Norske og utenlandske obligasjoner med	10%	2 016 557	2 226 492	1 861 685	2 078 633
Kommuner, fylker, stats og statsgaranterte	20%	1 493 522	1 512 994	963 406	981 628
Kredittforetak og bank	20%	3 046 537	3 203 711	3 104 697	3 252 880
Kredittforetak og bank	100%	379 583	388 233	258 076	264 974
Industrilån	100%	2 262 534	2 327 719	1 916 668	1 987 141
Sum obligasjoner målt til amortisert kost		9 405 477	9 894 288	8 342 401	8 837 293
<i>Herav børsnoterte papirer</i>		<i>8 041 518</i>	<i>8 494 563</i>	<i>7 220 065</i>	<i>7 670 898</i>

Spesifikasjon av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost i balansen

NOK 1 000	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig
	2017	2017	2016	2016
Obligasjoner til amortisert kost	9 405 477	9 894 288	8 342 401	8 837 293
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	9 405 477	9 894 288	8 342 401	8 837 293

Nivåvurdering av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost i balansen vist til virkelig verdi

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
	Obligasjoner til amortisert kost		9 894 288	
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost		9 894 288		9 894 288

NOTE 18 - FINANSIELLE DERIVATER

NOK 1000	2017			2016		
	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
Opsjoner				7 650		844
Sum aksjeinstrumenter				7 650		844
Valutainstrumenter						
Valutaterminer	14 367 986	28 395	105 922	9 753 252		127 228
Sum valutainstrumenter	14 367 986	28 395	105 922	9 753 252		127 228
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross count)	1 472 000	9 457		172 000	4 727	
Sum renteinstrumenter	1 472 000	9 457		172 000	4 727	
Sum finansielle derivater	15 839 986	37 852	105 922	9 932 902	4 727	128 072

Oppstilling vedrørende**Finansielle eiendeler**

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er netto-presentert i balansen	Beløp etter mulige netto-oppgjør
Valutainstrumenter	28 395		28 395		28 395
Renteinstrumenter	9 457		9 457		9 457
Sum	37 852		37 852		37 852

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er netto-presentert i balansen	Beløp etter mulige netto-oppgjør
Valutainstrumenter	105 922		105 922		105 922
Sum	105 922		105 922		105 922

Året 2016**Finansielle eiendeler**

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er netto- presentert i balansen	Beløp etter mulige netto- oppgjør
Renteinstrumenter	4 727		4 727		4 727
Sum	4 727		4 727		4 727

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er netto- presentert i balansen	Beløp etter mulige netto- oppgjør
Aksjeinstrumenter	844		844		844
Valutainstrumenter	127 228		127 228		127 228
Sum	128 072		128 072		128 072

NOTE 19 - VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG**Aksjer tilgjengelig for salg**

NOK 1 000	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Norsk Pensjon AS	1 600	527	527
Sum aksjer tilgjengelig for salg	1 600	527	527

Aksjene tilhører selskapsporteføljen.

Beholdningsendringer gjennom regnskapsåret

Inngående balanse 01.01.17	1 278
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	49
Kapitalnedsettelse	-800
Utgående balanse 31.12.17	527

NOTE 20 - AVKASTNING PÅ KOLLEKTIV- OG SELSKAPSPORTEFØLJE

Selskapet har oppnådd følgende avkastning på kollektivporteføljene de siste 5 år:

År	Kapital- avkastning	Verdijustert avkastning omløp
2017	6,08%	8,03%
2016	3,99%	4,89%
2015	2,53%	3,58%
2014	4,20%	7,22%
2013	5,68%	8,07%

2017	Kapital- avkastning	Verdijustert avkastning omløp
Kollektivportefølje 1	5,72%	7,74%
Kollektivportefølje 2	7,24%	8,51%
Kollektivportefølje 3	5,85%	8,04%
Kollektivportefølje 4	5,92%	8,02%

Kollektivportefølje 4 er finansielle eiendeler knyttet til fripoliser med høye krav til avkastning.

Kollektivportefølje 3 er finansielle eiendeler knyttet til ytelsespensjon og fripoliser.

Kollektivportefølje 2 er finansielle eiendeler knyttet til individuelle forsikringer solgt før 01.01.08.

Kollektivportefølje 1 er finansielle eiendeler knyttet til øvrige produkter.

Selskapet har oppnådd følgende avkastning på selskapsporteføljen de siste 5 år:

År	Kapital- avkastning
2017	5,45%
2016	4,10%
2015	2,07%
2014	5,33%
2013	4,00%

DEFINISJONER:*Kapitalavkastning*

Samlede realiserte finansinntekter (inkludert opp-/og nedskrivinger av faste eiendommer) i forhold til gjennomsnittlig forsikringsforpliktelse.

Verdijustert avkastning omløp

Samlede realiserte finansinntekter med tillegg av mer- og mindreverdier på finansielle omløpsmidler i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Verdijustert avkastning totalt

Samlede realiserte finansinntekter med tillegg av totale endringer i mer- og mindreverdier (inkl. verdiendringer i «hold til forfall»-obligasjoner) i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Kapitalavkastning for 2017 og 2016 er beregnet etter tilsvarende metodikk som de foregående år.

NOTE 21 - AVKASTNING PÅ INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN

Avkastning i investeringsporteføljer PM

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2017*	Avkastning i 2016*
Forsiktig	25%	6,58%	3,74%
Moderat	50%	10,59%	4,56%
Offensiv	75%	14,73%	5,37%
100% Aksjer	100%	19,01%	6,16%

*) Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad

Avkastning i investeringsporteføljer BM

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2017**	Avkastning i 2016**
Forsiktig	25%	7,32%	4,52%
Moderat	50%	11,66%	5,73%
Offensiv	75%	16,14%	6,89%
100% Aksjer	100%	20,77%	7,94%
Forsiktig - indeksforvaltet***	25%	6,78%	4,87%
Moderat - indeksforvaltet	50%	10,54%	6,55%
Offensiv - indeksforvaltet***	75%	14,38%	8,12%
100 % Aksjer - indeksforvaltet***	100%	18,39%	9,59%

***) Avkastningen er eksklusive forvaltningskostnad

***) Porteføljene ble startet i juni 2013

NOTE 22 - EIENDOM

VERDIVURDERING

Eiendommene bokføres til virkelig verdi. Etter IFRS er virkelig verdi den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Selskapet benytter en intern kontantstrømmodell for å beregne virkelig verdi for eiendommene. I modellen estimeres en 30-års kontantstrøm på basis av forventede fremtidige kostnader og inntekter for hver enkelt eiendom. Etter utløpet av det 30. året i kontantstrømmen er det beregnet en sluttverdi. Kontantstrøm inklusiv sluttverdi inflateres med forventet prisvekst og diskonteres med et avkastningskrav som består av risikofri rente og et risikopåslag. Risikopåslaget er satt individuelt for hver enkelt eiendom.

MER OM DE VIKTIGSTE FORUTSETNINGENE:

Leieinntekter

For kontorarealer, som utgjør den største arealtypen i porteføljen, benytter selskapet en egen separat modell for å estimere forventet langsiktig kontantstrøm etter utløp av dagens leiekontrakter. Prishistorikk fra reelle kontraktsinngåelser for den enkelte eiendom inngår i datagrunnlaget for å estimere forventet fremtidig leie for arealet. De forventede leieprisene er basert på et definert kartutsnitt, hvor data på løpende markedsleier per kvadratmeter bruttoareal er hentet ut. Det definerte kartutsnittet vil gi et presist bilde på relevante leiepriser i et område. Videre er de løpende leiene i hvert kartutsnitt inndelt i 4 kvartiler. For å få en ytterligere presis vurdering av forventet leie er hver eiendom plassert i én kvartil. Kvartilinndelingen er hovedsakelig basert på historiske kontrakter for eiendommen, men også kalibrert for strategi og forventet utvikling av eiendommen.

For areal typer som ikke dekkes av leieprisstatistikk, for eksempel butikk, hotell og lager, benyttes selskapets egne vurderinger for å finne fremtidig inntekt.

Kostnader

Gjennomsnittlige historiske driftskostnader og selskapets forventninger per eiendom inngår for å estimere forventede kostnader. Som et anslag for forventede eierkostnader på lang sikt benyttes tilgjengelige markedsestimater. Dersom de historiske kostnadene har vært spesielt høye eller spesielt lave, benyttes ytterpunktene i de tilgjengelige markedsestimatene for normale eierkostnader for år 1 i kontantstrømmen. Eierkostnadene antas å være stigende med eiendommens alder og vokser lineært til markedets anslag for høye eierkostnader over kontantstrømmens lengde.

Leietakertilpasninger

Ved kontraktsutløp vil det ofte påløpe kostnader knyttet til leietakertilpasninger enten som følge av reforhandlinger eller ny kontrakt. Kostandene er krevende å estimere og vil variere fra areal til areal og eiendom til eiendom. I modellen er det lagt inn ulike nivåer for leietakertilpasninger avhengig av type areal og hvilken kvartil eiendommen er tildelt.

Avkastningskrav

Avkastningskravet består av risikofri rente som endres over kontantstrømmen og risikopåslag som gjelder individuelt for hver eiendom.

Risikofri rente

Observasjoner fra transaksjonsmarkedet tyder på at eiendom er lite sensitive til endringer i markedrentene. I stedet er det langsiktige forventninger til rentenivået som synes å ligge til grunn for eventuelle prisendringer for eiendom. Grunnen til dette kan være at selv de lengste markedrentene er relativt korte i forhold til forventet varighet på en næringseiendom. Selskapet har valgt å benytte en 10-års swaprente for de første 10 årene i kontantstrømmen, og en antatt langsiktig normalrente på 5 % for de siste 10 årene og for sluttverdien. For årene mellom, fra år 10 til år 20, er det benyttet interpolering mellom de to rentene.

Risikopåslag

Selskapet benytter et kategoriseringsverktøy for å anslå risikopåslagene per eiendom. Beliggenhet, kontraktslengde og antatt grad av syklisk karakter i kontantstrømmen til den enkelte eiendom inngår som elementer for å plassere eiendommens vektete risikoegenskaper på en poengskala. Eiendommens plassering på poengskalaene benyttes så til å finne eiendommens spesifikke risikopåslag innenfor et spenn mellom antatt høyt og lavt risikopåslag i markedet. Dette spennet blir kalibrert mot observerte nøkkeltall fra transaksjonsmarkedet. Kategoriseringen og kalibreringen skal til sammen bidra til markedsmessig og konsistent verdivurdering til virkelig verdi, både på tvers av eiendommene og over tid.

Ekstern verdivurdering

Parallelt med intern verdivurdering blir det utført ekstern verdivurdering for utvalgte eiendommer i porteføljen for å avstemme markedsutviklingen i perioden. Samtidig er dette en mulighet for å sjekke og diskutere rimeligheten av verdinivåene og eventuelt forutsetningene som inngår i vurderingen mot andre. Utvalget er trukket tilfeldig av forhåndsdefinert antall eiendommer. Det er planen at utvalget for ekstern vurdering rulleres over en periode på 3 år.

Sensitivitet

Eiendomsverdiene er spesielt sensitive til endringer i avkastningskravet. Holdes alt annet likt, vil en økning/reduksjon i avkastningskravet på 0,25 prosentpoeng redusere/øke verdiene med ca. 215 mill. kroner, eller ca. 4,3 %. Etter utløpet av eksisterende leieforhold skal lokalene reutleies til gjeldende markedsvilkår. Dersom netto leieinntekt reduseres/økes med 10 % ved reutleie, reduseres/økes markedsverdien med ca. 12 %. Dette tilsvarer en verdiendring på ca. 600 mill. kroner.

Latent skatt

I forbindelse med verdivurderingen av eiendommene er effekten av latent skatt beregnet utenom verdivurderingsmodellen. Latent skatt oppstår som følge av at man eier aksjer i et eiendomsaksjeselskap og ikke eiendommene direkte. Latent skatt er beregnet med 7 % av differansen mellom virkelig verdi og skattemessig verdi, redusert med bokført utsatt skatt i selskapsregnskapene for eiendommene. Dette er i henhold til normal bransjepraksis. Nettoeffekten reduserer virkelig verdi av investeringseiendommene.

Segment	Nominelt avkastningskrav (verdivektet)	Dagens kontraktisleie	Forventet leie etter utløp	Vektet gjenværende leietid	Nåværende ledighet	Anslag eierkost per kvm	Brutto Areal	Virkelig verdi eiendom	Antall eiendommer
Kontor - Indre by og sentrum, Oslo	4,8 %	154 240	200 291	5,7	4,4 %	206	77 774	2 692 947	6
Kontor - Skøyen	5,1 %	99 368	145 864	2,7	20,4 %	271	68 871	1 630 651	4
Oslo for øvrig	5,6 %	42 769	50 355	10,5	0,6 %	79	25 778	680 522	3
Totalt for hele porteføljen	5,0 %	296 377	396 509	5,3	9,1 %	210	172 423	5 004 120	13

Avkastningskrav, gjenværende leietid og ledighet er vektet i forhold til virkelig verdi.

Segment	Areal	Virkelig verdi eiendom	Øvrige eiendeler og gjeld	Avsatt konsern-bidrag	Verdiregulert aksjer	Bokført verdi selskap	Herav verdireg eiendom	Inntektsført resultat i år
Kontor - Indre by og sentrum, Oslo	77 439	2 692 947	73 021	48 959	-108 357	2 706 569	964 698	107 418
Kontor - Skøyen	68 509	1 630 651	85 228	47 422	-60 307	1 702 994	374 911	64 015
Øvrig eiendom	25 778	680 522	42 632	21 260	-31 233	713 181	210 747	35 972
	171 726	5 004 120	200 880	117 641	-199 897	5 122 743	1 550 356	207 406

Bokført verdi 31.12.17

IB bokført verdi 1.1	4 450 011						
Årets verdiregulering	614 304			Selskaps-	Kollektiv	Bokført	
Tilgang/avgang	0			portefølje	portefølje	verdi	
Endring egenkapital	89 765	Aksjer og andeler balansepost 2.2.1 og 6.2.1		1 068 648	4 051 509	5 120 157	
Utbetalt konsernbidrag	-113 217	Direkte eiet eiendommer		1 605	981	2 586	
Avsatt konsernbidrag fra eiendomsselskaper	117 641			1 070 253	4 052 490	5 122 743	
Avsatt konsernbidrag til Benull AS	22 637						
Årets verdiregulering aksjer	-58 399						
UB bokført verdi 31.12	5 122 743						

	Eierandel
Næringsbygg med forretningskontor i Oslo:	
Drammensveien 130	
Bygning 9 AS	100%
Hammersborggata 2 AS	100%
Storgaten 33 Oslo AS	89%
Benull AS	100%
Saturna AS	100%
Ramira AS	100%
Provita AS	100%
Ostara AS	100%
Ørn Eiendom AS	100%
Tordenskioldsgate 2 Oslo AS	100%
Storgaten 1 AS	100%
Hammersborggata 9 AS	50%
Calmeyersgate 1 AS	100%

Andelene i Hammersborggata 9 AS og Storgata 33 AS er behandlet som felleskontrollert virksomhet ettersom selskapet gjennom avtale utøver kontroll sammen med SpareBank 1 Skadeforsikring. Øvrige eiendomsselskaper er 100% eiet av selskapet. All kapital i eiendomsselskapene er stemmeberettiget

NOTE 23 - IMMATERIELLE EIENDELER (PROGRAMVARE), INVENTAR OG UTSTYR

	Under utvikling	Nåværende fagsystemer	Andre støttesystemer	Lisenser	Øvrige immat. eiendeler	Lokaler	Inventar utstyr	Sum
NOK 1 000								
Balanseført verdi pr. 31.12.2016	3 474	74 202	32 207	16 715	27 622	44 607	27 418	226 245
Anskaffelseskost 01.01.2017	3 474	156 603	123 861	33 374	56 147	53 827	39 959	467 245
Tilgang i året	1 651	11 843	6 147		12 540	1 115	15 403	48 698
Avgang i året	3 474							3 474
Anskaffelseskost 31.12.2017	1 651	168 446	130 008	33 374	68 687	54 942	55 362	512 470
Akkumulert avskrivning og nedskrivning pr. 01.01.2017		83 040	92 000	16 659	27 541	9 220	12 541	241 001
Årets avskrivning		18 120	14 887	3 804	9 081	9 310	14 106	69 308
Akk. avskrivninger og nedskrivninger pr. 31.12.2017		101 160	106 887	20 463	36 622	18 530	26 647	310 309
Balanseført verdi pr. 31.12.2017	1 651	67 286	23 121	12 911	32 065	36 412	28 715	202 162
Forutsetninger om økonomisk levetid:		3-6 år	3-10 år	3-10 år	6-10 år	10 år	3-7 år	

Den enkelte eiendel avskrives lineært i henhold til en avskrivningsplan basert på forutsetninger om programvarens økonomiske levetid.

NOTE 24 – ANTALL ÅRSVERK, PENSJONER OG PENSJONSFORPLIKTELSER

GENERELL BESKRIVELSE AV SELSKAPETS PENSJONSFORPLIKTELSER

I april 2017 ble det vedtatt endringer i de ansattes pensjonsordninger. Gjeldende ytelses- og innskuddsordninger ble avvirket og erstattet med hybridpensjon for alle ansatte. For lønn over 12 G finnes det en innskuddsordning.

Med hybridpensjon setter arbeidsgiveren av en fast prosentsats av den ansattes lønn til pensjon. Pensjonssparingen er lik for alle ansatte. Ordningen har en garanti mot negativ avkastning. Kvinner lever statistisk lengre enn menn og det blir derfor innbetalt et «kvinnetillegg». Pensjonskapitalen kan reguleres hvert år i forhold til lønnsveksten. Den ansatte kan selv bestemme sin investeringsprofil. Hybridpensjon utbetales livsvarig fra 67 år.

Det foreligger ytelsesordning frem til avvikling per 30. april 2017. Det eksisterer fortsatt noen usikrede lederpensjoner.

I forbindelse med den operasjonelle sammenslåingen med skadeselskapet fikk nesten samtlige ansatte overført sitt ansettelsesforhold til SpareBank 1 Forsikring AS. De tilhørende pensjonsforpliktelsene ble tilsvarende overdratt til SpareBank 1 Forsikring AS. Andel av personalkostnader i SpareBank 1 Forsikring AS blir viderefordelt til SpareBank 1 Skadeforsikring AS etter fastsatte nøkler.

Det er 780 ansatte i SpareBank 1 Forsikring AS pr 31.12.2017, mot 741 ansatte pr 31.12.2016.

	2017	2016
Pensjonsforpliktelse i ytelsesbaserte pensjonsordninger		
Nåverdi pensjonsforpliktelse 1.1	-729 774 454	725 076 000
Pensjon opptjent i perioden	-4 829 542	14 956 000
Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	-6 522 824	18 608 000
Utmelding medlemmer i pensjonsordning	722 202 196	
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	-2 215 361	-15 828 000
Utbetalte ytelser	10 221 613	-34 588 000
Andre endringer /Flytt fra Unison og skade til LIV	-2 470 215	21 550 000
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	<u>-13 388 587</u>	<u>729 774 000</u>
	<i>herav fondsbaserte</i>	<i>679 492 000</i>
	<i>herav ikke-fondsbaserte</i>	<i>50 282 000</i>
Pensjonsmidler		
Pensjonsmidler 1.1	668 346 067	674 494 000
Pensjonsmidler avvikling	-699 826 578	
Forventet avkastning i perioden	5 927 469	15 894 000
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	10 181 719	-17 131 000
Innbetaling fra arbeidsgiver	23 535 086	7 892 000
Utbetalte ytelser	-9 919 817	-34 014 000
Andre endringer	<u>1 756 054</u>	<u>21 211 000</u>
Pensjonsmidler 31.12	<u>0</u>	<u>668 346 000</u>

Finansiell status 31.12.

Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	-13 388 587	729 774 000
Pensjonsmidler 31.12	0	668 346 000
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	-13 388 587	61 428 000
Netto pensjonsforpliktelse 31.12 ekskl arbeidsgiveravgift	-13 388 587	61 428 000
Arbeidsgiveravgift 01.01	-11 732 758	8 246 000
Arbeidsgiveravgiftkostnad	-1 480 445	2 491 000
Netto arbeidsgiveravgift utmelding av medlemmer/avvikling aga	4 273 744	
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	1 965 863	184 000
Utbetalt	4 552 891	-1 194 000
Andre endringer/Flytt av forpliktelse	-136 406	2 006 000
Arbeidsgiveravgift 31.12	-2 557 110	11 733 000
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	-15 945 697	73 161 000
	<i>Estimatavvik brutto</i>	<i>-9 932 222</i>
	<i>Estimatavvik etter skatt mot EK</i>	<i>-7 449 167</i>
		<i>-19 864 444</i>
		<i>-14 898 333</i>

Periodens pensjonskostnad

Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	4 829 542	14 956 000
Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	6 522 824	18 608 000
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-5 927 469	-15 894 000
Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift	5 424 897	17 670 000
Periodisert arbeidsgiveravgift	1 480 445	2 491 000
Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	6 905 342	20 161 000
---herav sikret pensjonskostnad inklusive arbeidsgiver avgift		18 025 000
Innskuddsbasert pensjonskostnad inkl aga	46 734 577	37 573 000
Viderfordelte pensjonskostnader	-29 613 128	-36 449 000
Avviklingstapsom følge av opphør	6 177 664	
Aga av opphør	942 225	
Avviklingsgev/tap ved avslutn av pensjonsopptj av UP inkl aga		-3 657 000
Sum pensjonskostnader innskudd, hybrid og ytelse inkl avviklingsgevinster	31 146 680	17 628 000

Estimert pensjonskostnad hybrid, innskudd og ytelse for neste år inkl aga: 25 878 737

NOTE 25 - SKATT

Sammenheng mellom resultat før skattekostnad og skattegrunnlag

NOK 1 000	2017	2016
Resultat før skattekostnad	835 542	516 739
Endring i midlertidige forskjeller	-894 673	-232 248
Permanente forskjeller	-213 996	-125 289
Grunnlag for betalbar skatt i resultat	-273 127	159 202
Avgitt konsernbidrag med skattemessig virkning	-273 127	159 202
Grunnlag for betalbar skatt i balansen	0	0
Betalbar skatt	0	0
Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt forutsatt 25 %	221 944	68 096
Skatteandel mottatt konsernbidrag	-68 282	-3 430
Skatteandel avgitt konsernbidrag	0	39 801
For lite/mye avsatt skatt tidligere år	3 366	8 453
Øvrige skatteeffekter netto	7 148	0
Skattekostnad	164 176	112 920
Skatt før andre resultatkomponenter	161 693	114 090
Skatt på andre resultatkomponenter	2 483	-1 170
<i>Herav skatt knyttet til:</i>		
<i>Estimatavvik i pensjonsavtalen</i>	2 483	-1 170
Skattekostnad inkludert andre resultatkomponenter	164 176	112 920
Utsatt skatt/utsatt skattefordel per 31.12		
NOK 1 000		
Verdipapirer	490 612	395 950
Andeler i datterforetak og tilknyttede foretak (eiendomsselskap)	339 766	227 434
Forsikringsmessige avsetninger som er egenkapital	24 618	20 136
Pensjonsmidler	438	0
Sum utsatt skatt	855 434	643 520
Anleggsmidler	-3 494	-1 488
Verdipapirer	0	-683
Avsetninger	-2 723	-3 790
Pensjonsforpliktelse	-3 347	-15 357
Sum utsatt skattefordel	-9 564	-21 318
Utsatt skattefordel knyttet til fremførbart skattemessig underskudd	0	0
Utsatt skatt (+)/skattefordel (-)	845 870	622 202
Utsatt skattefordel	0	0
Utsatt skatt	845 870	622 202
Ikke balanseført utsatt skatt/skattefordel	-8 919	-8 367
Netto utsatt skatt/utsatt skattefordel	836 951	613 835
Avstemming av skattekostnad:		
25 % av resultat før skatt	208 885	129 185
Permanente forskjeller 25 %	-53 499	-31 322
Korreksjon tidligere år	3 365	8 453
Øvrige forskjeller	5 425	6 604
Beregnet skattekostnad	164 176	112 920

NOTE 26 - ANDRE FORPLIKTELSER

NOK 1 000	2017	2016
Leverandørgjeld	74 660	124 154
Skyldig forskuddstrekk	53 262	45 903
Gjeld til konsernselskaper	3 097	83 664
Avsatt til utbytte	632 870	443 621
Andre forpliktelser	2 661	3 028
Sum annen gjeld	766 550	700 370

NOTE 27 - ANDRE FORDRINGER

NOK 1 000	2017	2016
Mellomværende innen konsernet	17 039	
Kortsiktige fordringer ved verdipapirhandel	26 836	24 257
Diverse	8 207	16 358
Andre fordringer	52 082	40 615

NOTE 28 - SALGSKOSTNADER

NOK 1000	2017	2016
Lønn	75 276	23 955
Provisjoner til SpareBank 1-banker	376 870	357 044
Andre salgskostnader	90 151	45 683
Sum salgskostnader	542 297	426 682

NOTE 29 – LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL ADM. DIR., LEDENDE ANSATTE OG STYRET

NOK 1 000	Honorar	Lønn	Annen godtgjørelse	Årets pensjonskostnad
LEDENDE ANSATTE				
Turid Grotmoll				
Kyrre Skram		2 201	161	377
Nils Tore Nilsen		2 394	196	470
Jan K Kristoffersern		2 873	210	597
Jon Holtan				
Nina Juel Arstal		2 733	198	550
Rune Hoff		1 925	211	299
Christian Parelius		2 506	186	458
Roar Skorge		2 901	163	596
Mette Boquist		1 829	27	277
Sum 2017		19 362	1 352	3 624
Sum 2016		17 785	1 338	3 419
STYRET				
Bjørn Engaas	275			
Joachim Høegh-Krohn	200			
Helge Lundin Nordahl	200			
Endre Jo Reite	67			
Per Halvorsen (fra 30.03.2017)				
Gerd Kristiansen	200			
Pia Cathrine Sandberg (til 30.03.2017)	200			
Geir Hjelkerud	200			
Åse Blomkvist (fra 30.03..2017)				
Erna Caroline Hagensen *	9			
Sum 2017	1 351			
Sum 2016	1 397			
* Møtende varamedlem				
HONORAR TIL REVISOR:				
	2017	2016		
- herav ordinær revisjon (inkl. MVA)	534	530		
- herav andre tjenester utenfor revisjonen (inkl.MVA)	120			
- herav skatterådgivning (inkl.MVA)		284		

Kontrollkomiteén og Representantskapet ble avviklet som selskapsorganer i 2016. Det ble utbetalt honorarer i 2016 med henholdsvis kr 182 000 og 28 000 til selskapsorganene.

Ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder, har administrerende direktør og ledende ansatte avtale om etterlønn i 12 måneder etter avtalt oppsigelsesperiode på 6 måneder.

I gjeldende avtale for administrerende direktør er det regulert at stillingens pensjonsalder for alderspensjon i dag er 67 år og stillingens førtidspensjonsalder er 62 år. Førtidspensjonen tilsvarende 70% av avtalt årslønn på fratredelsestidspunktet. Etter 67 år er pensjonen i henhold til selskapets ordinære pensjonsordning. Rett til førtidspensjon er betinget av at administrerende direktør er ansatt i selskapet ved fylte 62 år og gir således ikke rett til delvis opptjening.

SpareBank 1 Forsikring AS har kun fastlønn og ikke variabel godtgjørelse. En andel av tidligere opptjent og utsatt bonus er utbetalt i 2017 til et fåtall ledere som tidligere hadde individuelle bonusordninger. Resterende andel av opptjent og utsatt bonus vil bli utbetalt i 2018 i henhold til Finansdepartementets forskrift vedrørende godtgjørelser i finansinstitusjoner. Den utsatte bonusutbetalingen er relatert til avkastning på syntetiske egenkapitalbevis basert på utvalgte egenkapitalbevis og aksjer i SpareBank 1 Gruppens eierbanker. Styret tar årlig stilling til om det er forhold som tilsier at det ikke bør utbetales utsatt bonus.

Lønn til ledende ansatte betales fra det selskapet den ansatte er ansatt i. Turid Grotmoll og Jon Holtan er ansatt i hhv SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

Det foreligger ingen forpliktelser overfor styrets leder til å gi særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling, opsjoner og lignende til fordel for leder av styret.

NOTE 30 – NÆRSTÅENDE PARTER

SELSKAPETS TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER:

Det overordnede prinsipp for transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og nærstående parter er at disse skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår.

For tjenester ytet direkte til konsernselskaper, samt for fellestjenester som SpareBank 1 Gruppen AS utfører for datterselskaper og Alliansen gjennom Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA benyttes kostnadsdelingsprinsippet uten fortjenestepåslag. For øvrige transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og konsernselskaper benyttes påslag og markedsmessige vurderinger for å fastsette prisen på transaksjoner.

Godtgjørelse til ledende ansatte, styret, kontrollkomitéen og representantskapet er omhandlet i note 29.

NOK 1 000	2017	2016
Salg av tjenester:		
Morselskapet	10 363	4 921
Datterselskap	14 866	18 849
Andre nærstående parter	844 245	663 630
Kjøp av tjenester		
Morselskapet	2 622	5 240
Andre nærstående parter (inkluderer provisjon til eierbankene)	379 362	359 293
Balanseposter som følge av kjøp og salg av tjenester		
Morselskapet*	-721	6 229
Andre nærstående parter*	87 172	-58 729
Leieavtaler		
Morselskapet	25 330	21 656

*Fordringer og kortsiktig gjeld til nærstående parter relaterer seg i hovedsak til kjøp og salg av tjenester. Fordringene er usikret. Både fordringer og kortsiktig gjeld er ikke rentebærende.

NOTE 31 - ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN

NOK 1 000	Rentesats 31.12.17	Forfall	Innløsnings- rett	Balanseført verdi 2017	Virkelig verdi 2017	Balanseført verdi 2016	Virkelig verdi 2016
Låneopptak							
14.12.16 - Tidsbegrenset	4,28%	14.12.26	14.12.21	1 000 000	1 002 021	1 000 000	1 001 785
Sum ansvarlig lånekapital				1 000 000	1 002 021	1 000 000	1 001 785

Renten reguleres etter følgende sats:

- Tidsbegrenset ansvarlig lån av 14.12.16: Blir regulert kvartalsvis på basis av NIBOR plus 3,45 prosentpoeng.

Selskapet har kostnadsført renter på 44,79 mill. kroner i 2017. Nordic Trustee er tillitsmann for lånet. Lånet er i norske kroner.

NOTE 32 - EGENKAPITAL

Den innskutte egenkapitalen består av 1 742 000 aksjer, hver pålydende 200 kroner. Alle aksjene gir lik stemmerett. SpareBank 1 Gruppen AS eier alle aksjene.

Selskapets totale egenkapital utgjør 3.574 mill. kroner, og fordeler seg slik:

Mill. kroner	2017
- Aksjekapital	348
- Overkursfond	482
- Innskutt egenkapital	1 866
Sum innskutt egenkapital	2 696
Opptjent egenkapital	879

KPMG AS
Sørkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i SpareBank 1 Forsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert SpareBank 1 Forsikring AS' årsregnskap som viser et overskudd på kr 671 364 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og forskrift om årsregnskap for livforsikringsforetak.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har

Revisors beretning - 2017
SpareBank 1 Forsikring AS

avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med regnskapslovens regler og forskrift om årsregnskap for livforsikringsforetak.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo 5. mars 2018
KPMG AS

Geir Moen

Geir Moen
Statsautorisert revisor

